

NJ. V. KRALJ PETAR II

Drugi broj Službenih Novina Kraljevine Jugoslavije, obnovljenih i izdanih u Londonu, nosi istorijski datum Sestog septembra, dakle datum rođenja Nj. V. Kralja Petra II.

Kao što je predsednik Kraljevske vlade u svojoj pozdravnoj reči istakao, opšta je želja bila da naš mladi Kralj proslavi ovaj dan u krugu Svoga naroda, u slobodnoj zemlji, kao dan radosti i kao dan vere i nade u lepšu budućnost. Ali su mnogo nadmoćniji neprijatelji nenadno i sa svih strana, kao uragan, napali i privremeno zauzeli našu lepu Otadžbinu. A Nj. V. Kralj Petar II, u tim najtežim danima, hrabro i požrtvovano podneo je sve telesne i duševne napore i pokazao nepokolebivu rešenost da zastava slobode i nezavisnosti Jugoslavije ne padne u ruke neprijatelja.

Tako je mladi Kralj izišao sa Svojom vladom iz zemlje da produži do pobeđe borbu koja se više nije mogla voditi na našoj teritoriji. I zato je Nj. V. Kralj Petar II proslavio svoj sadašnji rođendan u "slobodnoj i moćnoj Engleskoj i njenoj hrabroj prestonici London." Proslavio ga je pošto je već do sada svojim istoriskim delom omogućio našem narodu da, još jednom i za naved, potvrdi svoje pravo na život i napredak u slobodi. Nj. V. Kralju Petru II kao i Njegovom uzvišenom Roditelju blaženopočivšem kralju Aleksandru Ujedinitelju, sudbina je dodelila da posle neprijateljske invazije nastavi i dovrši borbu Svoga naroda za slobodu i van granica Svoje zemlje.

Od časa otkada je odvojen telom od Svoga vernog naroda i Svoje drage Otadžbine, sve misli našeg mladog Kralja upućene su postojano našem narodu i njegovim najstrašnijim patnjama koje sada podnosi u porobljenoj Otadžbini. Narocito na dan Sestoga septembra, Nj. V. Kralj Petar II bio je srcem i dušom sa Svojim narodom. I toga svečanog dana, visoki Slavjenik preživljavao je ista bolna osećanja koja podnosi Njegov narod. On se i toga dana, kao i stalno, interesovao za izveštaje o patnjama i žrtvama koje okrutni neprijatelj nameće našoj porobljenoj braći. Mladi Kralj se svečano zarekao da neće imati mira dok ne obustavi te patnje i dok naš narod ne dobije zadovoljenje i zasluženu nagradu za stradanja kojima je sada izložen. On je već iz Jerusalima preko najveće svetske novinarske agencije uputio poruku neprijateljima: da će odgovarati za nedela koja budu vršili i da će krivci biti nemilosrdno kažnjeni.

Kao i Njegovi pretci u istoriji, Kralj Petar II stoji sada na čelu jednog od najvećih narodnih pokreta i u punoj meri oličava borbu za slobodu i samostalan život Srba, Hrvata i Slovenaca. Svestan toga da snagu jednog naroda donosi život u slobodi,

mladi Kralj je već sada izrazio rešenost da deluje u slozi sa narodom i uz punu demokratsku vladavinu. On u toliko više s pravom očekuje da Srbi, Hrvati i Slovenci budu međusobno potpuno složni, a ta njihova sloga osnivace se na njihovoj ravnopravnosti u slobodi kao građana Jugoslavije. To svima njima nameće dužnost da se Jugoslavija održi i sačuva.

Uopšte, svi napori i Nj. V. Kralja Petra II i Njegove vlade i svih Srba, Hrvata i Slovenaca, prema iskazanim shvatanjima i dosadašnjim nastojanjima mladoga Kralja lično, imaju se uputiti jednom osnovnom cilju: da se, uz pomoć naših moćnih saveznika—Velike Britanije, Sjedinjenih Država i Rusije—izvojuje sloboda i puna samostalnost naše Otadžbine. U tome cilju On ulaže stalne lične napore i da se osnuje jezgro naše vojske. I svi oni koji pate u teškom ropstvu, treba, po Kraljevim rečima, da se teše da će i njihove patnje doprineti velikom delu oslobodjenja.

Sjajno uspela proslava Kraljevog rođendana u Americi posvedočila je odanost naše tamošnje braće prema Kralju Petru II, u čijoj ličnosti danas svi Srbi, Hrvati i Slovenci vide zalogu bolje i srećnije narodne budućnosti. Dovoljno se manifestovala i spremnost našeg američkog iseljenstva da učestvuje u ovoj nadčovečanskoj borbi za oslobodjenje Jugoslavije, uz davanje moralne i materijalne potpore za uspeh te borbe.

Ali Nj. V. Kralj Petar II ne samo da dostojno i visoko drži zastavu slobode Svoje zemlje u današnjem centru borbe protiv zavojevača i tirana Evrope, nego je odavde podigao i zastavu slobode Balkana i Podunavlja. On je, baš na Svoj rođendan, uputio istorijski apel za saradnju i zajednicu onim narodima Balkana i Podunavlja koji su željni mira i slobode. Sigurno je da ti narodi ne će ostati ravnodušni prema ovoj tako blagotvornoj

inicijativi, koja dolazi od Nj. V. Kralja Petra II kao najpozvanijega da produži velika nastojanja u tome pravcu Svoga uzvišenog Roditelja.

Čvrsta i opravdana je vera koju je Nj. V. Kralj Petar II izrazio na dan Svoga praznika: da će Bog blagosloviti našu borbu za oslobodjenje i da će Jugoslavija izići iz ove svetske krize jača nego što je bila—spolja cenjena a unutra uređjena po volji i potrebama nenog siromašnog ali vrednog seljačkog naroda.

Ohrabreni tim verovanjem, svi svetski i rodoljubivi Srbi, Hrvati i Slovenci iz dna duše upućuju želje i molitve: Da živi Kralj Petar Drugi! Da živi Jugoslavija!

Službene Novine Kraljevine Jugoslavije, ovim drugim brojem, počinju stalno ratno izlaženje u Londonu. One će tako ispunjavati prvo svoj redovni zadatak: objavljivaće zakone, uredbе i druge službene akte, kao i ostala zvanična saopštenja. Tako će se kroz naš list manifestovati kontinuitet delatnosti Kraljevske vlade i produženje državnog života Kraljevine Jugoslavije.

Pored toga službenog zadatka, izuzetne prilike u kojima se pojavljuju Službene Novine, nameću im i dužnost da, u odgovarajućoj meri, zamene našu nacionalnu štampu, pošto su neprijatelji svojom privremenom okupacijom naše nacionalne teritorije sprečili da se javnom reči izražavaju prava narodna raspoloženja. Zato će naš list posebno obdelavati svoj neslužbeni deo, kako bi njegovom sadržinom bar donekle popunio pomenutu prazninu.

Ovako obnovljenim Službenim Novinama namenjeno je da dopiru svuda u tudjini gde živi naš iseljenički svet. Želja je da njegovi primerici stignu i do porobljene Otadžbine. Tako će se našom štampom reči, makar stizala i sa zakašnjenjem, preko našeg lista održavati izvesna duhovna veza između Londona kao sedišta celokupne naše ratne akcije za oslobodjenje i

rasturenog po svetu ili privremeno zarobljenog srpskog, hrvatskog i slovenačkog naroda.

Kroz njega će, stoga, imati i da se izrazi ona nepobedjena Jugoslavija o kojoj poslednjih dana sa divljenjem govori sva saveznička štampa. Ona Jugoslavija koja se manifestuje u sve jačem otporu protiv morskog zavojevača u zemlji a koju u stranom svetu dostojno predstavlja i korisno zastupa Nj. Vel. Kralj Petar II sa Svojom vladom, proizaslom iz Njegovog poverenja i iz poverenja ogromne većine srpskog, hrvatskog i slovenačkog naroda. Iz našeg lista saznavaće se lična nastojanja Nj. Vel. Kralja Petra II, kao što će se stalno obavestavati i o svestranoj delatnosti Kraljevske vlade u cilju izvojevanja konačne pobeде i što skorijeg oslobodjenja naše Otadžbine. Po pisanju našeg lista videće se i to da je za našu pravednu stvar pridobijena puna potpora velikih savezničkih sila, sa kojima postoji najbliža saradnja za pobeđu zajedničkog ideala slobode i demokratije.

Tako će i Službene Novine doprinositi jačanju već postojeće vere: da su pobeđa nad neprijateljem i oslobodjenje naše Otadžbine ne samo osigurani, nego da prethode u bliskoj budućnosti.

Od Uredništva.

Član 3.

Iz sastava Ministarstva vojske i mornarice prenosi se u sastav Ministarstva vazduhoplovstva i mornarice Štab vazduhoplovstva vojske, Štab teritorijalne vazdušne odbrane i Štab mornarice sa pomorskim vazduhoplovstvom.

Iz nadležnosti Ministarstva vojske i mornarice prenose se u nadležnost Ministarstva vazduhoplovstva i mornarice sva pitanja, koja se odnose na suvozemno i pomorsko vazduhoplovstvo, teritorijalnu vazdušnu odbranu i mornaricu.

Član 4.

Uredjenje Ministarstva vazduhoplovstva i mornarice propisuje se Uredbom Ministarskog saveta na predlog resornog Ministra.

Član 5.

Dosadanje Ministarstvo vojske i mornarice produžuje da deluje kao "Ministarstvo vojske."

Član 6.

Ova Uredba stupa na snagu danom objavlivanja u "Službenim novinama."

V.K.br. 82

21 avgusta 1941 g.

London

Pretsednik Ministarskog saveta,
Ministar unutrašnjih poslova, Ministar
vazduhoplovstva i mornarice i zastupnik
Ministra vojske,
Armiski djeneral
D. T. Simović s.r.

Potpredsednik Ministarskog saveta
i Ministar pošta, telegrafa i telefona
Dr. Juraj Krnjević s.r.

Potpredsednik Ministarskog saveta,
Ministar pravde i zastupnik Ministra
prosvete

Slobodan Jovanović s.r.

Potpredsednik Ministarskog saveta
i Ministar gradjevina
Dr. Krek Miha s.r.

Ministar inostranih poslova

Dr. M. Ninčić s.r.

Ministar saobraćaja

Milan Grol s.r.

Ministar finansija i zastupnik Mini-
stra trgovine i industrije
Dr. J. Sutej s.r.

Ministar socijalne politike i narodnog
zdravlja

Dr. Srdjan Budisavljević s.r.

Ministar poljoprivrede i Ministar
snabdevanja i ishrane
Dr. Branko Čubrilović s.r.

Ministar šuma i ruda

Jovan Banjanin s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog našeg Ministra inostranih poslova, a na osnovu §101 stav 1 i 103 stav 1 zakona o činovnicima od 31 marta 1931 godine, rešili smo i

RESAVAMO:

da se Dr. Ivan Subotić, Kraljevski poslanik druge položajne grupe drugog stepena Kraljevskog poslanstva u Londonu, stavi na raspoloženje.

Naš Ministar inostranih poslova neka izvrši ovaj ukaz.

Pov. br. 5695

4 avgusta 1941 godine

u Londonu

PETAR s.r.

Ministar inostranih poslova

Dr. M. Ninčić, s.r.

MINISTARSTVO VAZDUHOPLOVSTVA I MORNARICE

Kraljevine Jugoslavije

V.Br.2

26 septembra 1941 g.

London

Na osnovi izveštaja našeg Generalnog konzula u Cirihu Pov.Br.88 od 18 avgusta 1941 godine utvrđeno je, da su niže navedeni oficiri jugoslovenskog vazduhoplovstva i mornarice stupili u redove oružane sile ilegalne i od neprijatelja našem narodu nametnute Hrvatske države i vlade i to:

1/ vazduhoplovni pukovnik OBULJEN M. Nikola; 2/ kapetan fregate VRKLJAN A. Jandre; 3/ vazduhoplovni major DZAL I. Franjo; 4/ vazduhoplovni kapetan I kl. GRAOVAC M. Vladimir; 5/ vazduhoplovni kapeten I kl. VICEVIĆ N. Vjekoslav; 6/ vazduhoplovni kapetan I kl. KREN G. Vladimir; 7/ mašinski kapetan I kl. SIMIĆ I. Ivan; 8/ poručnik bojnog broda I kl. BLAŽ V. Miren; 9/ vazduhoplovni poručnik LEVAK M. Rudolf.

Na osnovi čl.120 tač.b/ prvi i drugi stav Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice,—

RESAVAM:

da gore navedeni oficiri izgube čin i da se oglase za vojne begunce.

Pretsednik Ministarskog saveta i
Ministar vazduhoplovstva i mornarice, Armiski djeneral
D. T. Simović, s.r.

MINISTARSTVO VOJSKE

Kraljevine Jugoslavije

Dj.Br.11

26 septembra 1941

London

Na osnovi izveštaja našeg Generalnog konzula u Cirihu Pov.Br.88 od 18 avgusta 1941 godine utvrđeno je, da su niže navedeni oficiri jugoslovenske vojske stupili u redove oružane sile ilegalne i od neprijatelja našem narodu nametnute Hrvatske države i vlade i to: 1/ pešadijski brigadni djeneral PRIBIĆ N. Jovan; 2/ djeneralštabni pukovnik VAUHNİK M. Vladimir; 3/ pešadijski pukovnik MARKULJ M. Ivan; 4/ pešadijski major PLETIKOSA P. Josip.

Na osnovi čl.120 tač.b/ prvi i drugi stav Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice,—

RESAVAM:

da gore navedeni oficiri izgube čin i da se oglase za vojne begunce.

Pretsednik Ministarskog saveta i zastupnik
Ministra vojske, Armiski djeneral
D. T. Simović s.r.

(Kraj službenog dela.)

SLUŽBENI DEO

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Našeg Ministra unutrašnjih poslova, a na osnovu §§45 stava 3, 48, 49, 55, 57, 99 stava 1 tač. 1, 103 stava 1 i 6 i 346 Zakona o činovnicima, §122 tač. 1 Finansijskog Zakona za 1939/1940 godinu u vezi §1 Uredbe o državnom budžetu za period 1 april 31 decembar 1941 godine.

POSTAVLJAMO:

Za Pomoćnika Ministra unutrašnjih poslova druge grupe II stepena Dr. MEDAKOVIĆA DANILA, direktora III grupe II stepena četvrte muške realne gimnazije u Zagrebu.

Naš Ministar unutrašnjih poslova neka izvrši ovaj ukaz.

PETAR, s.r.

10 aprila 1941 godine

u Beogradu

Ministar unutrašnjih poslova

S. Budisavljević, s.r.

Ukazom Nj. Vel. Kralja od 28 maja 1941.g. na predlog Ministra Finansija a u saglasnosti sa Pretsednikom Ministarskog Savjeta razrešeni su dosadanje dužnosti: Guverner Narodne banke Kraljevine Jugoslavije Dr. Milan Radósavljjević i I. Vice guverner Dr. Ivo Belin, a na njihova su mesta postavljani: za Guvernera Narodne banke Kraljevine Jugoslavije Dobrivoje Lazarević, privrednik iz Beograda a za I. Vice guvernera Dr. Rudolf Bičanić, direktor Direkcije za spoljnu trgovinu.

Ukazom Nj. Vel. Kralja od 28 avgusta 1941.g. na predlog Ministra Finansija a u saglasnosti sa Pretsednikom Ministarskog Saveta postavljen je Dr. Milan Martinović, šef državnog pravobranilaštva u Sarajevu treće položajne grupe drugog stepena, za Pomoćnika Ministra Finansija druge položajne grupe drugog stepena.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Našeg Pretsednika Ministarskog saveta,

RESAVAMO:

da se ustanovi Ministarstvo vazduhoplovstva i mornarice, i da Ministarstvo vojske i mornarice produži da deluje kao Ministarstvo vojske.

Naš Pretsednik Ministarskog saveta neka izvrši ovaj ukaz.

C.K.Br. 73

21 avgusta 1941 god.

u Londonu

PETAR s.r.

Pretsednik Ministarskog saveta,

Armiski djeneral,

D. T. Simović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Pretsednika Ministarskog saveta,

RESAVAMO:

da se ukine Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda i da se svi njegovi poslovi prenesu na Ministarstvo vojske.

Naš Pretsednik Ministarskog saveta neka izvrši ovaj ukaz.

C.K.Br. 72

21 avgusta 1941 god.

u Londonu

PETAR s.r.

Pretsednik Ministarskog saveta,

Armiski djeneral,

D. T. Simović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Pretsednika Ministarskog saveta,

POSTAVLJAMO:

za Ministra unutrašnjih poslova i Ministra vazduhoplovstva i mornarice, armiskog djenerala SIMOVIĆA T. Dušana, Pretsednika Ministarskog saveta;

za Potpredsednika Ministarskog saveta i Ministra pošta, telegrafa i telefona, KRNEVIĆA Dr. Juraja, do sada Ministra bez portfelja;

za Potpredsednika Ministarskog saveta i Ministra pravde, JOVANOVIĆA V. Slobodana;

za Potpredsednika Ministarskog saveta i Ministra gradjevina, KREKA Dr. Miha;

za Ministra bez portfelja, JEVTIĆA Bogoljuba, do sada Ministra saobraćaja;

za Ministra saobraćaja, GROLA Milana, do sada

Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja;

za Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja, BUDISAVLJEVIĆA Dr. Srdjana, do sada Ministra unutrašnjih poslova;

za Ministra poljoprivrede i Ministra snabdevanja i ishrane, ČUBRILLOVIĆA Dr. Branka, do sada Ministra poljoprivrede;

za Ministra vojske, armiskog djenerala ILIĆA S. Bogoljuba, do sada Ministra vojske i mornarice;

za Ministra šuma i ruda, BANJANINA Jovana, do sada Ministra bez portfelja;

za Ministre bez portfelja, KOSANOVIĆA Dr. Savu, do sada Ministra snabdevanja i ishrane i MARKOVIĆA Dr. Božidara, do sada Ministra pravde.

Naš Pretsednik Ministarskog saveta neka izvrši ovaj ukaz.

C.K.Br. 70

21 avgusta 1941 god.

u Londonu

PETAR s.r.

Pretsednik Ministarskog saveta

armiski djeneral,

D. T. Simović s.r.

MI

PETAR II

po milosti Božjoj i volji narodnoj

KRALJ JUGOSLAVIJE

Na predlog Pretsednika Ministarskog saveta, Ministra unutrašnjih poslova i Ministra vazduhoplovstva i mornarice,

POSTAVLJAMO:

za zastupnika Ministra vojske, Pretsednika Ministarskog saveta, Ministra unutrašnjih poslova i Ministra vazduhoplovstva i mornarice, armiskog djenerala, SIMOVIĆA T. Dušana;

za zastupnika Ministra prosvete, Potpredsednika Ministarskog saveta i Ministra pravde, JOVANOVIĆA V. Slobodana;

za zastupnika Ministra trgovine i industrije, Ministra finansija SUTEJA Dr. Juraja.

Naš Pretsednik Ministarskog saveta, Ministar unutrašnjih poslova i Ministar vazduhoplovstva i mornarice neka izvrši ovaj ukaz.

C.K.Br. 71

21 avgusta 1941 god.

u Londonu

PETAR s.r.

Pretsednik Ministarskog saveta,

Ministar unutrašnjih poslova i

Ministar vazduhoplovstva i mornarice,

Armiski djeneral,

D. T. Simović s.r.

Prema ukazanoj potrebi Ministarski savet propisuje

UREDBU

O USTANOVLJENJU MINISTARSTVA VAZDUHOPLOVSTVA I MORNARICE

Član 1.

Ustanovljava se Ministarstvo vazduhoplovstva i mornarice.

Ministarstvo vazduhoplovstva i mornarice čine: vazduhoplovstvo, teritorijalna vazdušna odbrana države i mornarica.

Ministarstvo vazduhoplovstva i mornarice najviša je komandna i administrativna vlast.

Član 2.

U delokrug rada Ministarstva vazduhoplovstva i mornarice spada:

a/ komandovanje i uprava nad vazduhoplovstvom, teritorijalnom odbranom države i mornaricom;

b/ organizacija, formacija, dislokacija, mobilizacija i demobilizacija;

v/ opšte administrovanje;

g/ rekrutovanje, prevodjenje i popuna;

d/ izvežbanost i gotovost za rat;

dj/ nastava u vazduhoplovstvu, teritorijalnoj vazdušnoj odbrani i mornarici; fizička nastava sa vojnom obukom i razvijanjem viteštva i duha u narodu;

e/ priprema i organizacija zemlje i zemaljskih sredstava za vodjenje rata;

ž/ novčano i materijalno snabdevanje i kontrola; izrada budžeta;

z/ lični i službeni odnosi;

i/ disciplina i vojno sudstvo;

j/ veroispovesti;

k/ organizacija civilnog vazduhoplovstva; mere i uticaj za razviće domaćeg vazduhoplovstva, industrije i privatne vazduhoplovne službe;

l/ izrada i održavanje vojnih gradjevina; kupovina i zakup zemljišta za podizanje aerodroma i potrebnih objekata na suvu i vodi;

lj/ održavanje zdravlja kod ljudstva;

m/ održavanje materijala na savremenoj tehničkoj visini i u ispravnosti.

Pobrojane poslove delimično ili potpuno Ministar vazduhoplovstva i mornarice prenosi na Glavni djeneralštab ili na Komande vazduhoplovstva, teritorijalne vazdušne odbrane i mornarice, čiji će se delokrug naknadno propisati naročito Kraljevom Uredbom.

ISTORIJSKI MANIFEST NJ. V. KRALJA

Na Svoj rođendan Nj. V. Kralj Petar II održao je na londonskom radiu sledeći, značajan i programski govor upućen svima Srbima, Hrvatima i Slovencima.

Na današnji dan, moj prvi dan rođenja koji dočekujem kao vladajući Kralj Jugoslavije, sve moje misli i sva moja osećanja upućena su vama, moji dragi Srbi, Hrvati i Slovenci, vama koji patite pod okrutnom rukom surovih neprijatelja.

Odvojen telom od svoje mile otadžbine i od vas, Ja sam srećem i dušom sa vama i podnosim iste muke slušajući glas vaših patnji koje dopiru svakodnevno do mene. Ja neću imati mira dok te patnje ne prekinem i dok ne dobijete zadovoljenje i zasluženu nagradu za stradanja kojima ste izloženi.

Ova svetska kriza, koja je uvukla u svoj vrtlog i Jugoslaviju, donela nam je svima mnogo bola i muka. Ali je u isto vreme čvrsto spojila u mislima i osećanjima Kralja i narod. Kada sam 27 marta uzeo Kraljevsku vlast u svoje ruke, ja sam samo poslušao glas naroda, koji je želeo da se u spoljašnjoj i u unutrašnjoj politici podje novim putem.

Meni jednako lebdi pred očima primer mojih slavni predaka, koji su ostavili za sobom svetlu uspomenu poglavito stoga što su stajali na čelu velikih narodnih pokreta. Sledeći primerima, koji su nam već dali dokaza koliko snaga jednom narodu donosi život u slobodi i Ja sam rešen da radim u slozi sa narodom, a ta sloga ima se ogledati u punoj demokratskoj vladavini.

Kao god što ja želim da radim u slozi sa narodom, tako isto očekujem od mojih dragih Srba, Hrvata i Slovenaca da rade u slozi jedni sa drugima. Jugoslavija može biti jaka samo onda, ako se i Srbi i Hrvati i Slovenci budu osećali ravnopravni i u svojoj kući. A da bi mogli živeti u Jugoslaviji kao slobodni i ravnopravni građani, i Srbi i Hrvati i Slovenci moraju pre svega gledati da se Jugoslavija sačuva i održi.

U ovom trenutku svi naši napori moraju biti usredsređeni na jedno, a to je: kako ćemo što pre uz naše moćne saveznike osloboditi našu otadžbinu.

Svi oni koji pate u okupiranim krajevima neka imaju tu utehu da i njihove patnje doprinose velikom delu oslobodjenja. Razglašene širom celog sveta one moralno ruše našeg protivnika—i niko do sada nije dobio rat samo fizičkom nego i moralnom snagom.

Naša braća koja žive van porobljene otadžbine u slobodnim prekomorskim državama gde se poštuju prava čoveka i naroda, učestvuju svojim osećanjima sa nama u ovoj divovskoj borbi. Na moralnoj i materijalnoj pomoći koju nam ukazuju i koju će nam, uveren sam, i u buduće još jače ukazivati, Ja im srdačno zahvaljujem. Tu zahvalnost oseća prema njima i stari rodni kraj.

Ja se nadam da će Bog blagosloviti našu borbu za oslobodjenje, i da će iz ove svetske krize Jugoslavija izaći jača nego što je bila, spolja cenjena, unutra uređena po volji i prema potrebama našeg siromašnog ali vrednog seljačkog naroda, željnog rada u miru, u poretku slobode, ravnopravnosti, socijalne pravde i punog izraza njegovih kulturnih težnji i njegovih plemenitih čovečanskih osećanja.

Pored toga Jugoslavija je i svojim geografskim položajem, i svojim tradicijama, i svojim značajem, i svojim vezama sa svima susedima—predodređena da bude, sa savezničkom Grčkom, jedan od tvoraca balkanske solidarnosti. Stoga svim svojim mladalačkim žarom prihvatam ideju balkanske slobode i pozivam sve narode Balkana i Podunavlja srednjeg i donjeg, koji su željni mira i sloge, na saradnju i zajednicu.

Da živi sloga Balkanskih naroda!

Da živi Jugoslavija!

Živeo Moj dragi narod!

Nj. V. Kralj Petar II sa Svojom uzvišenom Majkom Nj. V. Kraljicom Marijom.

(Snimak po dolasku Nj. V. Kralja Petra u London.)

Nj. V. Kralj Petar II sa Nj. V. Kraljicom Majkom Marijom i Kraljevićima Nj. Kr. Visočanstvima Tomislavom i Andrejom.

(Članovi Kraljevskog Doma uzdignjeni pred katedralom Sv. Pavla posle blagodatnosti 16. septembra (sk. rodbe).)

ČESTITKE I ŽELJE KRALJEVSKE VLADE

Svečani govor kojim je armijski djeneral g. Dušan Simović, predsednik Ministarskog saveta, u ime Kralj. vlade pozdravio Nj. V. Kralja Petra II na Kraljev rođendan 6. septembra i koji je istoga dana održao na londonskom radiu

U ime Kraljevske vlade čast mi je podneti Vam najodanija čestitanja prilikom Vašeg rođendana. Zajedno sa Vama želeli smo da ovaj dan proslavimo u krugu svog naroda, u slobodnoj zemlji, kao dan radosti i kao dan vere i nade u lepšu budućnost naše otadžbine. Ali to nije zavisilo od naše volje. Znatno nadmoćniji neprijatelj zauzeo je našu lepu otadžbinu.

Iako još vrlo mladi, Vi ste hrabro podneli sve telesne i duševne napore u čvrstoj i nepokolebivoj rešenosti da ne dozvolite da zastava slobode i nezavisnosti Jugoslavije padne u ruke neprijatelju. Time ste našem narodu omogućili da za navedu potvrdi svoje pravo na opstanak i život u slobodi.

Vaše Veličanstvo, pred Vama stoji još mnogo godina života i rada. Budućnost je Vaša. Vaši pretci jednako su širili svoj program rada, gledajući daleko i ciljajući visoko. Od oslobodjenja Srbije oni su prešli na stvaranje Jugoslavije. Neka bi Bog dao da Vaše

Veličanstvo učini još jedan korak dalje i da steče slavu jednog od tvoraca Balkanske solidarnosti. Vi, koji visoko nosite zastavu nacionalne časti i nezavisnosti Jugoslavije, opredelili ste se za novi svet slobode, pravde i međusobne saradnje i predstavljate jednog od moralnih tvoraca i aktivnih boraca za bolju i sretniju budućnost čovečanstva. Vama je i namenjeno da podignete i ponesete zastavu Balkanske slobode, solidarnosti i zajednice, pod koju bi se prikupili svi narodi Balkana i Podunavlja, željni da žive u miru, slozi i ljubavi.

Na današnji dan, koji neka bude dan vere, upućujemo molitve Bogu da Vam podari dugi život na sreću našeg naroda i naše mile otadžbine, kličući: Da živi Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II!

Da živi Njeno Veličanstvo Kraljica Marija!

Živela Jugoslavija!

Živeo Srbi, Hrvati i Slovenci!

KRALJEVSKE REČI AMERICI I ENGLESKOJ

KRALJ PETAR II AMERIČKOJ JAVNOSTI

Govor Nj. V. Kralja održan na londonskom radiu za američku javnost na engleskom jeziku 1 septembra povodom dvogodišnjice rata

Borba koja se danas vodi na svih pet kontinenata—na kopnu, na moru i u vazduhu,—zatresla je svet iz temelja i dovela u pitanje vekovne rezultate hrišćanske i ljudske civilizacije.

Prouzrokovali rata, nacistička Nemačka i Fašistička Italija, pretstavljaju razbesnele i sebične varyarske nagone. Sile Osovine htele bi da Evropu, a sa njom i čeli svet, pretvore u jednu prašumu gde bi zakon nasilja bio vrhovni zakon.

Ljudi na čelu današnje Nemačke i Italije, pošto su prvo podjarmili i unesrećili svoje sopstvene narode, postali su nesrećom i bičem čitavoga čovečanstva.

Narode Evrope oni su stavili pred jedan mučan izbor: — ili da se priklone nečovečnome zakonu džungle i postanu službenicima Moloha koga se boje, ali koga u duši preziru i mrze,

— ili pak da ostanu verni samima sebi i izlože se opasnosti da budu trenutno oboreni i pregaženi od beskrajno nadmoćnijeg surovog neprijatelja.

Jugoslovenski narod i ja hteli smo, i hoćemo po cenu života, da ostanemo slobodni i neosramoćeni. Stoga se olujina sručila na naše njive, na naša sela i gradove paleći požare i šireći pustoš, donoseći bezmerne patnje svim ljudskim stvorovima.

Jugosloveni danas stradaju, ali se bez predaha i muški bore za svoje ideale. Naša tako burna istorija naučila nas je te znamo: da pravo na opstanak pod slobodnim suncem narodi imaju sve donde dok se sami ne odreknu svoje duše. Moj narod i ja stojimo stoga odlučniji nego ikad rame uz rame sa plemenitim nacijama čija će pobeđa značiti oslobodjenje od jedne teške more i zoru jednoga novoga sveta sveopšte solidarnosti i poštovanja čoveka.

LJUBAV I POŠTOVANJE PREMA ENGLESKOJ

Govor Nj. V. Kralja održan 14 septembra u klubu engleskih oficira na svečanosti priredjenoj povodom rođendana Nj. V. Kralja Petra II

Veoma sam zahvalan markizi od Taunshenda na ljubaznim rečima koja je uputila meni i mojoj zemlji, kao i svima priredjivačima ovog jugoslovenskog dana.

Ova priredba će doprineti da se još više ovde probudi interes za Jugoslaviju i vredni i junački narod koji u njoj živi.

Taj narod—sastavljen od Srba, Hrvata i Slovenaca, od pripadnika raznih vera—govori jednim istim jezikom i prošet je jednom istom, zajedničkom ljubavlju prema slobodi.

Mi smo hteli da živimo u slobodi i u časti. Kad se od nas zatražilo da se pridružimo silama Osovine, koje su htele da nas istovremeno liše—sa našim pristankom—i časti i slobode, mi smo odbili, i zato smo trenutno ostali bez države.

Ali je ostao živi narod i ostao je pred nama svetao ideal slobode.

Danas pod udarcima pobunjenog čovečanstva, počinju da se ruše kule koje su nasilnici podigli na kostima i krvi naroda.

Dan pobeđe nije više daleko, a to će biti i dan vaskrsa Jugoslavije.

Mi ćemo se svi vratiti u svoje zemlje sa još većom ljubavlju i još većim poštovanjem prema Engleskoj, koja svojom borbom za čovečanstvo i za slobodu potvrđuje svoje pravo na veliku ulogu koju igra u svetu.

ZA SLOBODU I ZAJEDNICU BALKANA I PODUNAVLJA

Istorijski važan govor armijskog djenerala g. Dušana Simovića, predsednika Kralj. vlade, održan 3 septembra na londonskom radiu povodom rođendana Nj. V. Kralja

Kroz neki dan naš mladi Kralj, nada našeg naroda i najveće jemstvo slobode naše mile otadžbine, navršava 18 godina života.

U istoriji je malo primera, da je jedan vladalac uzeo vlast pod tako teškim prilikama kao naš mladi Kralj. Namera Njegovog Veličanstva bila je da održi red u zemlji, i sačuva mir spolja. Red je bio održan, i zemlja postedjena jedne revolucije koja je izgledala neminovna. Mir se nije mogao sačuvati, jer to nije zavisilo samo od naše volje. Ali ako mir nije zašteden spaseni su čast naroda i budućnost otadžbine.

Svesni izvanredno teškog položaja naše zemlje, i zbog mesta na kome se geografski nalazi i zbog suseda kojima je okružena, nastojali smo da ostanemo po strani u ovoj velikoj borbi, koja se vodi na život i smrt, sa jedne strane za podjarmljivanje sveta i ropstvo ljudi, a sa druge strane za slobodu naroda i pravo čoveka. Prigušujući svoja osećanja, želeli smo da svom narodu uštedimo prolivanje krvi i patnje. Ali neprijatelj, koji nas je prihvatanjem trojnog pakta hteo da izloži sramoti, spremao je vojničku okupaciju naše zemlje. A pronadjeni dokumenti potvrđuju, da su nam sile osovine spremale i arbitražu u korist nekih naših suseda, kao što su uradile s Rumunijom, što odaje jasno njihovu nameru da izvrše i parčanje naše države. Nema sumnje, da je Hitler potajno gajio nameru, da i naš narod izvede na klanicu, kao što to sad čini sa svojim satelitima Italijanima, Fincima, Madjarima, Rumunima, Bugarima i Pavelićevom klikom, koji kao najamnici služe njegovim mračnim ciljevima, i izlažu svoje narode gorkim gubicima bez ikakva cilja i protivno njihovoj sopstvenoj volji. U pitanju su bile čast i sloboda našeg naroda i budućnost naše otadžbine. I pored sjajnih primera lične hrabrosti i samopožrtvovanja naših trupa, nismo mogli odbraniti brda i doline, sela i gradove pred napadom besnih hordi daleko nadmoćnijeg neprijatelja. Ali, predvodjeni našim mladim kraljem sačuvali smo

nešto više od toga: spasili smo nacionalnu čast i time za navek potvrdili svoje pravo na slobodan opstanak među narodima.

Zverstva koja krvožedni neprijatelji bez duše i savesti vrše u našoj zemlji kao i stradanja našeg naroda neizmerna su. Naše misli na majke i žene u crno zavijene, na decu čiji roditelji trunu po zarobljeničkim logorima, na duševne i fizičke patnje mirnih i čestitih gradjana koje neprijatelji progone pod raznim izgovorima, na čitave šume povešanih na lese streljanih taoca i na sela pretvorena u zgarišta, ispunjavaju naša srca tugom i žalošću.

Ali dan neumitne pravde nije daleko. Dušmani, koji su pokušali da nam uzmu čast i dušu, nastoje da zulumom i pretnjama slome duhovnu snagu našeg naroda. Ali u tome nisu uspeli. Svi izveštaji koji nam stižu potvrđuju, da kosovski duh živi i da je nesalomljiv, a to dokazuje da je sadašnji naraštaj dostojan svojih predaka. Čas pobeđe i pravde doći će možda pre, nego što se i nadamo. Ceo svet s divljenjem prati borbu našeg naroda koji pretpostavlja časnu smrt sramnom životu. Tu borbu prate s najvećim interesovanjem i naša braća koja žive van otadžbine, pružajući nam punu moralnu i materijalnu pomoć.

Svojim odvažnim stavom i podnetim žrtvama Jugoslavija je stekla jednodušno priznanje svih slobodnih naroda i celog civilizovanog sveta. Moralni ugled koji Jugoslavija danas uživa najsigurnije je jemstvo da će, posle sloma sile osovine koji se svakim danom pokazuje sve neizbežniji i sve bliži, našem narodu biti naknadjene sve žrtve koje je podneo u ovom ratu.

Najplemenitiji i najmoćniji narodi, Velika Britanija, Rusija i Amerika, oružjem u ruci, neiscrpnim rezervama u ljudstvu i materijalu kao i ogromnim industrijskim potencijalom, udružili su se da spasu svet mračnog ropstva i da svima narodima obezbede pravo na život i razvoj u slobodi. Iz ove borbe nići će jedan novi svet,

stvorioće se nova Evropa, čiji će mir i bezbednost počivati, ne više na Mažino- i Sigfrid-linijama i na naoružanim armijama, već na poverenju i međusobnoj solidarnosti evropskih naroda, na privrednoj saradnji i privrednoj povezanosti raznih delova Evrope. Samo u tome naći će Evropa mir i spas svoje civilizacije. Samo razvijajući evropsku solidarnost i postavljajući uslove za ostvarenje ideje Evropskih Sjedinjenih Država, možemo se nadati da će prestati međusobno klanje i da se ovakvi ratovi neće više ponoviti.

Mi, Balkanski narodi, moramo se starati da se naši međusobni odnosi tako urede, da više na daju povoda nikakvim sukobima. Iz ovog rata i napadački narodi izaći će poučeni skupim iskustvima. Ali pravog Balkanskog mira ne može biti bez Balkanske solidarnosti. Balkanski narodi moraju doći do svesti o svojoj ekonomskoj povezanosti, o zajednici svojih interesa i o potrebi stvaranja atmosfere međusobnog poverenja, koja je bolje jemstvo bezbednosti no i najjače utvrđene granice. Oni se moraju osposobiti da na ostvarenju zajedničkih interesa saraduju što tešnje jedni s drugima. Posle ovoga rata pitanje ekonomske organizacije Evrope doći će na prvo mesto. Sa ekonomskog gledišta Balkan je jedna celina—i što pre Balkanski narodi budu to shvatili, tim će brže moći i svoju saradnju organizovati. Na Jugoslaviji i Grčkoj, baš zato što su u ovom ratu uzele inicijativu u borbi za političku slobodu Balkana, leži dužnost da, posle rata, uzmu inicijativu i za njegovo ekonomsko organizovanje.

U ovim istorijskim časovima gledajmo u budućnost i ostvarimo uslove za sretnije dane Balkana i Podunavlja. Jugoslavija je spremna da u tome primi svoj udeo i da saraduje na velikom delu izmirenja i sloge. Pozivamo sve narode Balkana i Podunavlja, željno da žive u miru, slozi i ljubavi, da pristupe pod zastavu Balkanske slobode, solidarnosti i zajednice.

Veličanstvene proslave Kraljevog rođendana u Londonu

“KRALJ PETAR MOŽE BITI GORD ŠTO JE VOŽD NEOSVOJIVE DUŠE JUGOSLOVENSKOG NARODA”

Istorijsko blagodarenje u katedrali Sv. Pavla.—Značajan govor arhiepiskopa od Kanterberia. — Najveća saveznička manifestacija solidarnosti sa Jugoslavijom

Sudbina je htela da Nj. Vel. Kralj Petar II proslavi svoj osamnaesti rođendan u Londonu a ne u Svojoj zemlji. Ali sudbina je isto tako htela da baš On, već u Svojim mladim danima, postane onaj koji visoko nosi zastavu novih ideja i naziranja mladih generacija. Ideja istinske slobode Jugoslavije i naziranja današnjih generacija koje trezvenim očima gledaju na ovaj svet i prilike kakve treba u njemu da gledaju posle ovoga rata. Mladi jugoslovenski Vladar sadrži u Svojoj ličnosti—na opštu našu sreću—već sada vernog naslednika Svojih slavni dedova; vernog predstavnika jednog od najjunačkijih naroda i savršeno savremenog čoveka koji po Svojim naziranjima, po Svom svestranom i vrlo solidnom vaspitanju kao i po neobičnoj bistriini Svoga uma dozvoljava već danas tvrdjenje da će nova Jugoslavija imati u Njemu jednoga od svojih najboljih Vladara i jednog uzor Vladara uopšte.

Proslava Njegovog rođendana—velika u našim srcima a skromna po dogojajima toga dana—dala je još jedared prilike i našim ljudima i našim saveznicima da

ga vide i čuju iz bliza. Dovoljna je samo jedna izmena misli sa Njim, pa da On svakoga osvoji držanjem koje zadivljuje, očima koje očaravaju, načinom izražavanja i sadržinom iznetih misli koje frapiraju logikom, bistriinom i zrelih shvatanjima.

Takav je naš mladi Kralj. Najlepša sinteza tradicionalnih vrlina našeg naroda i savremenog gledanja na ljude, život i događaje.

Program skromne proslave 6 septembra sadržavao je blagodarenje u Crkvama i intiman prijem za našu koloniju u Poslanstvu. Tom prilikom predsednik vlade gen. Dušan Simović održao je pred Kraljem, Kraljicom i Kraljevićima govor (donosimo ga na drugom mestu u ovom broju) koji je svojom sadržinom i zanosnim tonom ostavio nezaboravan utisak na sve prisutne.

Tog jutra, na dan proslave, engleski Suveren poslao je našem Kralju poklon za rođendan, jednu zlatnu tabakeru sa natpisom: “Petru za Njegov osamnaesti

rođendan od kuma Djordja, Kralja i Imperatora”. Tog istog dana, za vreme prijema u Poslanstvu, došao je specijalni izaslanik engleskog Kralja, maršal Dvora Sir John Monk, koji je u ime svoga Kralja i usmeno čestitao rođendan našem Vladaru.

Nekoliko stotina depeša stiglo je iz svih krajeva sveta na dan 6 septembra. Da pomenemo samo neke.

“Prilikom ovog rođendana upućujem Vašem Veličanstvu moje iskrene čestitke i izraze moje divljenja za plemenite i herojske napore jugoslovenskog naroda”—Ruzvelt.

“Primitite moje pozdrave prilikom Vašeg rođendana kao i želje za srećnu budućnost Vašu i bratskog jugoslovenskog naroda koji sada proživljuje tragediju. Izražavam čvrsto verovanje u našu zajedničku krajnju pobeđu nad omraženim hitlerizmom.”—Kalinin.

“Molim Vaše Veličanstvo da izvoli primiti moje tople čestitke prilikom Vašeg punoletstva. Nadam se, da će se Vaše Veličanstvo uskoro vratiti u slobodnu i mirnu Jugoslaviju.”—Cerič.

Isto tako neobično tople depeše poslali su svi saveznički vladari i šefovi država. Takođe i naši sunarodnjaci, rasejani širom celog sveta, iskoristili su priliku, da Nj. Vel. Kralju izraze najtoplije želje za Njegov napredak i oslobodjenje Jugoslavije pod Njegovim vodstvom. Evo da spomenemo samo ovu depešu: “Danas slobodni Jugosloveni uzdižemo pogled na Vas i onamo, pozdravljajući uzdanicu mukotrpnog naroda u nadi da ćete idući rođendan slaviti na ogovratu vaskrsnute otadžbine.”—Istra, Quiquicamata.

(Nastavak na str. 5)

Jugoslovenska vojska svome Vrhovnom Komandantu U ODBRANU ČASTI I SLOBODE NARODA

Prema izveštajima primljenim iz Kaira, tamo je takodje 6. septembra na najsvečaniji način proslavljen rođendan Nj. V. Kralja Petra II.

U grčkoj pravoslavnoj patrijaršijskoj crkvi održano je blagodarenje kome su prisustvovali—pored ministra vojske armijskog djenerala g. Bogoljuba Ilića i naših zvaničnih lica i kolonije—svi najviši predstavnici savezničkih zemalja.

Posle blagodarenja priredjen je prijem u Poslanstvu za našu koloniju. Iste večeri bio je svečani prijem u Ministarstvu Vojske kome su takodje prisustvovali svi naši kao i saveznički oficiri. Tom prilikom ministar vojske, general Ilić, održao je patriotski govor.

U jugoslovenskom domu priredjen je istovremeno svečani soare za našu koloniju. Ovome soareu prisustvovao je Kraljevski Poslanik, g. Smiljanić.

Iz Kaira takodje su primljeni izveštaji da je rođendan Nj. V. Kralja Petra II svečano proslavljen u svima garnizonima na Srednjem Istoku gde se nalaze jedinice novouspostavljenе jugoslovenske vojske. Na taj dan rođendna svog Vrhovnog Komandanta jugoslovenski vojnici i oficiri obratili su sve svoje misli i nade Visokom Slavljenuku u veri da će ih On ubrzo povesti u uvećanu i oslobođenu Otadžbinu.

Govor armijskog djenerala g. B. Ilića, ministra vojske, održan 5 septembra tek. godine, na radiu u Kairu u ime jugoslovenske vojske povodom rođendana Nj. V. Kralja Petra II

Danas kada naš mladi Kralj navršava 18 godina—u vrtlogu krvavih događaja kakve čovečanstvo do sada od kako se zna za istoriju nije preživljavalo i kada naš narod strahovito pati pod ropstvom najvećevičnijeg neprijatelja—smatram za svoju svetu dužnost da kao Ministar vojske i kao Komandant naših trupa na Srednjem istoku baš na ovaj dan uputim našem narodu reči i utehe i ohrabrenja.

Junaci i junakinje u svima krajevima naše lepe i sada raskomadane Otadžbine!

Sloboda se skupo plaća. Čast narodna krvavo se brani. Država se teško stvara, a još teže održava.

Slobodu, čast i svoju državu imaju samo oni narodi čiji su sinovi gotovi da za te ideale podnesu i najveće žrtve. Naš narod sa svojim Kraljem, sa celom svojom Dinastijom evo po drugi put podnosi najveće žrtve za ostvarenje svoje velike i nezavisne države, za odbranu narodne časti i za svoju slobodu.

Žrtve su velike, sadašnjost teška i mračna, ali budućnost i to skoro biće svetla i čista i radosna za sve nas.

Pored svih strahovitih patnji našega naroda ova nesreća bar će pokazati za svakog: ko je pravi sin ove zemlje, koliko ima u sebi nacionalnog ponosa i zdravog morala. Odvojiće se pravi sinovi naše lepe i namučene Otadžbine od izroda, od izdajnika, od kukavica i prodanih duša.

Selekcija je neminovna. Sud pravde biće neumitan. Naš mladi i ponosni Kralj Petar II, ne čekajući da navrš 18 godina, a uvidjajući svu opasnost za Otadž-

binu, stavio se na čelo i Svoga naroda i Svoje vojske veran tradiciji naše, da brani i narodnu čast i narodnu slobodu i to ne samo od spoljnih neprijatelja, već od žalosnih sinova ove zemlje koji htedoše da je sramno predaju neprijatelju bez borbe, bez otpora, već tajno i kukavički.

Naš mladi Kralj, po energiji dostojan sledbenik Svoga oca Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja Aleksandra I, po pravičnosti dostojan Svoga dede Blaženopočivšeg Kralja Petra I Oslobođitelja, a po hrabrosti dostojan Svoga pradede slavnog Vožda Karadjordja, unosi svu svoju mladost, svu snagu Svojih 18 godina i svu svoju energiju i nesalomljivu volju Dinastije Karadjordjevića u veliko delo ne samo oslobođenja već i uvećanja naše Otadžbine.

Pomognut od moćne savezničke Engleske, prijateljske Rusije i Sjedinjenih Američkih Država, velika je vera i nada i našeg mladog Kralja i nas sviju da nije daleko dan našeg oslobođenja.

Sa verom u Vaskrsenje naše moćne Otadžbine na današnji svečani dan pozdravimo svi skupa, ma gde se nalazili—u inostranstvu, u koncentracionim logorima, po apsanama i skrušeni po svojim domovima—našeg mladog Kralja sa uzvikom:

Da živi Nj. V. Kralj Petar II!

Da živi Nj. V. Kraljica Majka!

Do živi ceo Kraljevski dom!

Da živi naš snažni, otporni i hrabri narod!

Govor armijskog djenerala g. B. Ilića održan na prijemu u ministarstvu vojske u Kairu 6 septembra tek. godine u čast rođendana Nj. V. Kralja Petra II.

Gospodje, gosp. Djenerale i gospodo,

Dan punoletstva našeg Kralja na žalost proslavljamo van Otadžbine; u toj našoj velikoj nesreći, uteha nam je da je naš mladi Kralj prihvaćen od najmoćnije Imperije, našeg saveznika Engleske.

Tamo u Londonu naš mladi Kralj, naša Kraljica Majka i ceo Kraljevski Dom našli su ne samo utočište, već i duboko razumevanje i pomoć za našu odluku da najvećih žrtava.

Sudbina je bila dodelila da početak vladavine Kralja Petra II bude obeležen teškim udarima i za zemlju i za Njega lično. Daleko od toga da nas pokolebaju, nedaće su, naprotiv, doprinele zbijanju naših redova. Okupljeni oko uzvišene ličnosti našeg mladog Kralja, odlučno se spremamo za novu borbu—za borbu na život i smrt sa najvećim zločincem, sa najsvirepijim narodom.

Sa nesalomljivom voljom i verom u skoru pobeđu, u oslobođenje naše Otadžbine, u slobodu, ja u ime naše vojske na Srednjem Istoku, u ime naših vojnika po planinama i šumama naše lepe Otadžbine, koji i sada vode ogorčenu borbu sa neprijateljem, pozdravljam našeg Vrhovnog Komandanta, našeg mladog Kralja na dan Njegovog punoletstva sa uzvikom:

Da živi naš Vrhovni Komandant, naš mladi Kralj Petar II i ceo Kraljevski Dom.

Ziveli!

Gospodine Djenerale,

Smatram za svoju prvu dužnost da naročito istaknem na današnji dan da naš narod od vajkada gaji velike simpatije prema Velikoj Britaniji, a danas u toliko više, što ste se u najtežim časovima pokazali prema našem Kralju, našoj dinastiji, kao i prema nama svima, ne samo kao pravi saveznici, već kao iskreni prijatelji.

(Nastavak sa str. 4)

Svečanost koju su Englezi priredili za našeg Kralja na dan 16 septembra bila je upravo veličanstvena. Toga dana, da bi svi zajedno proslavili praznik jugoslovenskog Vladara, sakupili su se po prvi put na jednom mestu svi šefovi i najveći predstavnici savezničkih zemalja. Ko bi nabrojio svih 800 prisutnih u katedrali sv. Pavla na dan 16 septembra?—Rekli smo sve ako kažemo da niko od državnih poglavara i najuglednijih ličnosti svih savezničkih zemalja nije izostao.

Jugosloveni su bili neobično razdragani, kada su u katedrali sv. Pavla zapazili doslovno sve najuglednije ličnosti engleskog političkog sveta, sve najviše predstavnike engleskih dominiona, svih savezničkih zemalja, pa predstavnika Amerike ambasadora Vejnanta, predstavnika Sovjetske Rusije ambasadora Majskog, zatim gen. De Gola i ostala imena koja su već odavno u centru svetske pažnje. Svi oni došli su da svojim prisustvom iskažu simpatije prema jednom mladom Kralju i prema Njegovom narodu koji u ovom trenutku najaktivnije učestvuje u borbi protiv nemilosrdnih ugnjetaca.

Ceo najsvečaniji tok službe Božje u katedrali sv. Pavla neobično nas je impresionirao. Jedan od najznačajnijih trenutaka veličanstvenog sastanka u katedrali sv. Pavla

Ovo vam naš narod neće i ne može nikada zaboraviti.

Naš narod umeo je uvek da bude odan i pouzdan saveznik i veran prijatelj. Prema Engleskoj to je bio od vajkada, a sada naročito, duboko uzbudjen dobrom koje nam čini engleska nacija, pomažući nas ovako obilno i nesebično u ovoj krvavoj borbi za oslobođenje naše porobljene Otadžbine.

Pod tim dubokim utiscima ja pozdravljam Kralja Velike Britanije sa uzvikom:

Da živi Nj. Vel. Kralj Djordje VI!

Živeo, živeo, živeo.

Gospodje i gospodo,

U ovome času uputimo iskrene pozdrave i bratskoj Rusiji, gde se vode najkrvavije borbe i gde sada svakoga časa padaju desetine hiljada boraca u borbi za slobodu Evrope, za slobodu celoga sveta protiv jednog čoveka i jedne nacije koji su i druge i sebe stavili van sviju čovečanskih zakona.

A tako isto odajmo dostojno priznanje i Sjedinjenim Američkim Državama na njihovoj moralnoj i ogromnoj materijalnoj pomoći koju ukazuju svima narodima koji su u borbi sa silama najvećih demona sveta—sa silama mraka i pakla.

Verujem da nije daleko dan kada će Amerika uzeti i aktivnog učešća u toj borbi.

Braćo Poljaci i Česi, i prijatelji Grei, delić istu tešku sudbinu, podnesimo je junački i spremajmo se da i mi doprinesemo opštoj pobeđi i oslobođenju naših naroda u saradnji sviju drugih potlačenih nacija.

U toj nadi ja vas sve pozdravljam i kličem:

Živela Sloboda!

Ziveli svi borci za čovečanska prava i prava na život malih naroda!

bio je svakako onaj kada je nadbiskup od Canterbury-a izgovarao sledeće reči:

“Danas proslavljamo punoletstvo i preuzimanje pune kraljevske vlasti jugoslovenskog Kralja. I najprirodnije je što se ova proslava obavlja ovde u samom srcu britanske Imperije. Ovo je dokaz da su engleski narod i engleska crkva prisvojili u svojim srcima Njega i stvar Njegovog naroda. Engleski narod zastupljen je u ličnosti svog omiljenog Kralja i Kraljice, svojih najvernijih predstavnika, ne samo zbog Njegovog visokog dostojanstva, već sada i stoga što su se oni u najpotpunijoj meri svojim vodjstvom i simpatijama identifikovali sa svojim narodom u njegovim iskušenjima, požrtvovanju i nadama u velikoj borbi. Ovde, u ovoj katedrali, engleska crkva podnela je svoje molitve za mladog Kralja i prizvala na Njega blagoslov svemogućeg Boga. Zajedno sa glasom anglikanske crkve čuli su se glasovi koji govore u ime velike i poštovane crkve čiji je On sin i sa kojom je anglikanska crkva ujedinjena vezama sve tešnje prijateljstva. Osim toga, On je ovde okružen članovima vlada, kako Svog naroda, tako i naroda koji privremeno, kao i Njegov narod, pate

(Nastavak na str. 8)

SLAVNI SIN SVOJIH SLAVNIH PREDAKA

Naš mladi Kralj kroz događaje od 6 aprila na ovamo

(Po pričanju očevidaca sastavio G. Zlatoper)

Mučki napad nemačke vojne sile izazvao je u najkraćem vremenu ogromne patnje kod mase našega naroda. Samo bombardovanje Beograda, kojim su Nemci hteli da još u zametku poremete svaki naš otpor, najteže je pogodio celokupno građanstvo Beograda.

Sve nevolje i patnje, izazvane mučkim i varvarskim napadom na naše nezaštićene varoši delio je, zajedno sa hiljadama duša, i naš mladi Kralj Petar II. I On je prošao kroz mnoge opasnosti. I On je video mnoge strahote ovoga rata. U onim danima svestranih neprijateljskih napada na našu zemlju, On je učestvovao u sudbini hiljada naših vojnika, nezaštićenih građana, žena i dece. Već Svojim prvim istupom i aktivnim učestvovanjem i najtežim događajima, kao i Svojim više nego junačkim držanjem, Kralj Petar II dokazao je da je veran sledbenik svojih najslavnijih predaka, da je najizrazitiji predstavnik onoga naroda kojeg je junačka tradicija zabeležena po celome svetu najlepšim rečima.

Kada očevici pričaju o držanju naše mlade Uzdanice za vreme preživljenih opasnosti, primećujete u njihovim očima zanos i divljenje koji znače pravo obožavanje. Istovremeno osećate, da vaše srce bije sve jače, da krv u vašim žilama teče snažnije i da iz vaših grla boće da se prolome povici zanosa, radosti i sreće. Pred vašim očima pojavljuje se slika Njegove mlade i vitke pojave; kao da osećate, da je pred vama neko ko vam je najbliži i najmiliji. Slušajući pripovedanja živih svedoka onoga što se je kod nas odigralo početkom aprila, vi u očajanju za napuštenom i raskomadanom otadžbinom nalazite ipak jednu utehu koja vas preporodi. Ta uteha to je On, sve naše.

BOG ČUVA NAŠEGA KRALJA.

U nedelju, 6 aprila, dat je u Beogradu prvi znak za uzbunu u 3,30 časova ujutru. Nešto pre sedam časova došlo je do prvog vazdušnog napada na Beograd. Već prve bombe—njih oko trideset—pale su na dedinjski Dvor. Porušene su Kraljeva i Kraljičina soba. Nemci su hteli da nam ubiju našu najveću nadu—Njega. Ali sam Bog Ga je čuvao. Kralj je posledne dane pred rat provodio u Dvoru na Dedinju, ali je spavao u Belom Dvoru.

Okolo podne, u nedelju, krenuo je Kralj prema Zvorniku, pošto je prethodno u teško bombardovanom Beogradu obavio svoje prve redovne vladarske dužnosti. Primio je najviše odgovorne faktore i potpisao svoju prvu istorijsku deklaraciju narodu. “Da spokojno gledamo u budućnost sa nadom u Boga i njegovu pravdu, pouzdanje nam daje sloga sa kojom Srbi, Hrvati i Slovenci polaze u ovu borbu svesni da se radi o njihovoj sudbini, jednoj i nedeljivoj.”

U pratnji ministra Dvora i još trojice oficira, Kralj Petar II napustio je Beograd u 12 i 30 časova. Do Zvornika šofirao je On sam. Odlazak u Zvornik imao je naročit cilj. Kralj je hteo da bude kraj Vrhovne Komande čije je sedište bilo prvobitno u Koviljači, u blizini Zvornika.

Noćilo se je u žandarmerijskoj stanici M. Zvornik. Sutradan Kralj je primio u audijenciju predsednika vlade gen. Dušana Simovića. Neprijateljski avioni pojavili su se dvaput i nad Zvornikom. To se je ponovilo i sutradan, osmog aprila. Toga dana, u 17 i 30 časova, Nj. Vel. Kralj primio je u audijenciju potpredsednika vlade g. dr. Vlatka Mačeka.

Devetog aprila putovalo se je prema Han Pijesku, gde je zbog neprijateljskog pritiska imala da se povuče i naša Vrhovna komanda. I na ovom delu puta Kralj je sam šofirao. U Han Pijesku padao je sneg. Pojavljivali su se i neprijateljski avioni. Pa ipak obavljali su se sa najpreči poslovima. Tu je ministar vojske gen. Ilić primljen u audijenciju kod Nj. Vel. Kralja.

Idućeg dana krenuo je mladi Kralj sa svojom malom pratnjom prema Kalinoviku. Po zemlji svugde mnogo snega. Po nebu svugde neprijateljski avioni. U jednom trenutku, ispred Goražda, prošla su dva nemačka bombardera nad samim Kraljevim kolima. Nj. Vel. Kralj hladnokrvno je zaustavio Svoja kola da bi se uverio, da li se ne radi o nekom manevru neprijatelja. Stari i iskusni boreci koji su Ga pratili nisu mogli da se nade Njegovom držanju. Najmladji putnik bio je najhladnokrvniji.

U manastiru Ostrogu, 13 aprila, posetio je Nj. Vel. Kralja patrijarh Gavriilo. Već sutradan odgovorna Kraljevska vlada insistirala je da Kralj krene za Grčku. “Primoran da pred nadmoćnijim neprijateljem napustim nacionalno zemljište, Ja ne mislim prekidati borbu. Čast zastave spasena je, ali je nacionalna sloboda u opasnosti,” rekao je Kralj u svom drugom proglašenju narodu koji je potpisao po Svom dolasku u Atinu. Zaista, da bi se mogla nastaviti borba, trebalo je spasti se napuštanjem rođene grude. Avion za Grčku startovao je u Nikšiću. Pored Kralja u avionu su bili: ministar Dvora g. Radoje Knežević, zastupnik prvog adjutanta puk. Rakić, lični lekar Kraljev dr. Močanin i vazd. kapetan g. Ristić.

“OSTANITE JUNACI I SACUVAJTE VERU U VASKRS I BUDUĆNOST OTAČBINE...”

U 16,45 časova avion je srećno stigao na atinski aerodrom i pored svih opasnosti koje su za vreme puta bile niezbežive. Tog istog dana, u 18 časova posetio je Kralja grčki Kralj Djordje i naslednik prestola princ Pavle.

(Nastavak na str. 6)

(Nastavak sa str. 5)

Nedaleko od Atine, u jednoj vili u Kičsija, primio je Kralj 16. aprila predsetnika vlade gen. Simovića. Tom prilikom Kralj je potpisao svoj drugi proglas na narod u kome je obrazložio zašto je bio primoran da napusti zemlju.

Dogodjaji su se razvijali velikom brzinom. Zato je odmah doneta odluka da se krene za Jerusalim. Startovalo se je 18. aprila. Putovalo se je punih dvanaest časova. Menjali su se avioni i hidroavioni. Vazdušna linija po kojoj se je putovalo nije, naravno, mogla da bude zaštićena. Svugde je bilo opasno. Ali, zar se je ta opasnost mogla da izbegne kada se je radilo o daljoj borbi za slobodu i budućnost cele nacije? Taj cilj vukao je napred sve putnike aviona. Oni nisu mislili ni na svoje živote ni na ma šta drugo, kao i svi ostali koji su napustili zemlju da bi pomogli pri daljoj borbi. Svi su hladnokrvno preživeli mnoge teške trenutke. Svima njima—Svojim držanjem, hladnokrvnošću kao i Svojom verom u srećniju budućnost—prednjačio je naš mladi Kralj Petar II.

U Jerusalimu Nj. Vel. Kralj ostao je sve do 6. juna. Kroz to vreme stigle su tamo mnoge naše istaknute političke ličnosti. Nažalost, vrlo je mali broj onih koji su se spasili. Masa naše vojske i naših ljudi ostali su u Grčkoj.

Pomanjkanje celog potrebnog aparata u ovim prilikama, nije ipak obeshrabrilo one koji su srećno izrekli žive glave. Još u Jerusalimu, a predvodjeni svetlim primerom mladog Kralja, naši ljudi dali su se na posao. Jednoga dana moći će se o tome mnogo više da kaže. Za sada može se napomenuti, da je za celo vreme bavljenja u Jerusalimu Nj. Vel. Kralj bio u stalnom dodiru sa članovima Svoje vlade kao i sa zvaničnim engleskim ličnostima; da je baš u Jerusalimu održana istorijska sednica vlade na kojoj su donete važne odluke. Svojom aktivnošću Kralj je prednjačio svima ostalima koji ni za trenutak nisu posumnjali u značaj, kao i potrebu, najintenzivnijeg rada. "Ostanite junaci i sačuvalite veru u vaskrs i budućnost otadžbine," rekao je Kralj našim avijaticarima u Amanu (Transjordanija).

Šestoga juna krenulo se je prema Engleskoj. U avionu, pored Kralja, bili su: predsetnik vlade gen. Simović, ministar spoljnih poslova g. Ninčić i ministar Dvora g. Knežević. Zadržavanje u Kairu i u Aleksandriji omogućilo je Kraljevu posetu našoj mornarici, hidroavijaciji i bolnici sa teškim ranjenicima. Tom prilikom Nj. Vel. Kralj obišao je ranjenog generala Mirkovića, kapetana Stebrnika i mnoge engleske i česke ranjenike.

Dvanaestog juna krenulo se je dolinom Nila. Prošlo se je Kartum, El Pascher i Lagos (Nigerija), gde se je zadržalo tri dana. Sledio je put preko Freetowna, Bathursta, Gibraltara. 21. juna stigao je naš Kralj u englesko pristanište Poole, gde su ga dočekali vojvoda od Kenta, protstavnici engleske vlade i članovi našeg Poslanstva u Londonu. Još istoga dana produžio je mladi Kralj put prema unutrašnjosti Engleske. Zurio je ka Svojoj Majci i braći koja su nestrpljivo očekivala Svog najstarijeg brata, Kralja.

Ceo taj dugački put izdržao je On više nego junački. Predvodjen mišlju da pomogne Svoje narodu, On nije niti u jednom trenutku osenio teškoće puta koje su gotovo na svakom koraku bile i vrlo opasne.

Tromesečni dosadašnji boravak našeg Vladara u Engleskoj pun je značajnih događaja za našu zemlju. Aktivnost Nj. Vel. Kralja na terenu engleskog ostrva toliko je značajna da njoj treba posvetiti poseban napis. Svi Jugosloveni treba da znaju za Njegov neumoran rad, za Njegova nastojanja i staranja oko obezbeđenja srećnije budućnosti celom narodu u oslobođenoj Jugoslaviji. Tim pravcem kreće se ceo Njegov sadašnji život i rad.

Predvodjeni takvim neumornim radnikom, prvim borcem za novu i srećniju Jugoslaviju, mi—svi Srbi, Hrvati i Slovenci koji smo van zemlje—imamo svetu dužnost da sledimo Njegov primer, da svaki prema svojim mogućnostima olakša ostvarenje Njegovog životnog cilja, moćne i slobodne Jugoslavije.

Zato sa Njim, najvećim borcem za slobodu i napredak Jugoslavije, svi složno i ujedinjeni.

PROSLAVA RODJENDANA NJ. V. KRALJA PETRA II U SJ. DRŽAVAMA KRALJEV DAN—DAN JUGOSLOVENSKE SLOBODE

Mnogobrojne jugoslovenske kolonije u pojedinim delovima Amerike proslavile su vesno svečano 6. septembra. U tim proslavama učestvovali su mnogi zvanični američki predstavnici i najpoznatije ličnosti američkog javnog života.

Prema izveštajima primljenim iz Amerike ovogodišnji 6. septembar proslavljen je svečanije nego u ma kojat od prošlih godina. U toj proslavi učestvovali su Srbi, Hrvati i Slovenci i u najzabačenijem došku Amerike. Učestvovali su predstavnici velike američke nacije. Učestvovao je i ceo američki narod koji je preko svoje slobodne štampe u toplim člancima dao vidnog izraza svojim simpatijama prema jugoslovenskom narodu.

Najveličanstvenija proslava održana je u Nju-Jorku. Svečanom blagodarjenju u ruskoj crkvi prisustvovali su: guverner države Nju-Jork g. Leman, naš poslanik g. Fotić, gđa Dobrila Simović u pratnji gđe Fotić kao i ogromna masa jugoslovenskog izseljenstva. U isto vreme održana je svečano blagodarjenje u katoličkoj crkvi Sv. Cirila i Metoda u prisustvu gen. konzula g. Dragiše Stanojevića, kao i velikog broja Hrvata i Slovenaca. Tom prilikom katolički sveštenik g. Petreć održao je govor koji je bio posvećen našem mladom Kralju. Ogromna masa sveta, koliko u jednoj toliko i u drugoj crkvi molila je za porobljenu Jugoslaviju i za njenog Kralja u kome Srbi, Hrvati i Slovenci vide zalogu svoje bolje budućnosti.

Nakon svečanih blagodarjenja u jednom od najvećih njujorških hotela došla je do velebnog manifestacije američkih prijatelja Jugoslavije, jugoslovenskoj slobodi i Kralju Petru II. Preko 700 lica iz najobimnijeg njujorškog društva uzeo je učesća na ručku koji je organizovalo Društvo američkih prijatelja Jugoslavije. Na počasnim stolu među najuglednijim prisutnima bili su: guverner države Nju-Jork g. Leman, popularni američki političar i prijatelj Jugoslavije, g. Wendell Willkie, naš poslanik g. Fotić, predsetnik Udruženja američkih prijatelja Jugoslavije, g. Polk, zatim poslanici Poljske, Čehoslovačke, Grčke pa onda česki ministar Lihaer, bivši američki poslanik Arthur Bliss Lane, John Prince, gđa Dobrila Simović i gđa Tatjana Fotić.

Nastupio je svečan trenutak kada je preko ploča na gramofonu saslušan govor Nj. Vel. Kralja i predsetnika vlade gen. Dušana Simovića. Oduševljeno i dugotrajno odobravanje popratilo su pomenute govore. Nakon toga predsedavajući g. Polk dao je reč g. Willkieju "šampionu demokratije." Oduševljeno pozdravljen od prisutnih g. Willkie rekao je pored ostaloga: "Jedna mala nacija koju mi danas ovde slavimo u ličnosti Nj. Vel. Kralja Petra II pokazala je Nemcima da ne usmire ni pred kakvom silom. Uprkos samoubilačke zrtve učinio je ovaj narod krajem marta ove godine ono što mi je u odlučnom trenutku nalagala njegova čast. Taj narod nalazi se pod okupacijom, preživljujući najstrašnije patnje i najteže zrtve. Ali taj narod ostaje uestajan. Na svojih goru i brda on se epušta i zadaje jedan za drugim udarce osvajaču. Svojom držanjem jugoslovenski narod dao je sjajan primer moralne hrabrosti i uzor kako se bori jedan narod za ljudske slobode."

Na završetku svog govora g. Willkie podvukao je sledeće: "Kralj Jugoslavije govorio je savremenim jezikom demokratije tražeći za svoj narod, za sve njegove delove, jednakoost i punu ravnopravnost čime taj narod stupa u red velikih evropskih slobodarskih nacija."

Dugotrajn aplauz popratio je završetak Willkiejevog govora isto kao i dolazak na govorničku tribinu guvernera g. Lemana. "Kralj Jugoslavije, rekao je g. Leman, bio je, i ostaje, simbol te hrabre nacije koja se bori za budućnost bolje Evrope, boljeg sveta i boljeg dela Evrope u kome se nalazi njen narod. Ljubav za slobodu jugoslovenskog naroda čini ga bliskim američkoj naciji koja je ginula za slobodu i demokratiju."

Zahvaljujući govornicima kao i svima prisutnima naš poslanik g. Fotić rekao je pored ostaloga: "Mislim da vas mogu ubediti da nećete biti razočarani u

poverenju koje imate u moju narodu i u njegovoj volji da se odupre neprijatelju do krajnje pobede. Nećete biti razočarani u iskrene želji Kralja Petra, vlade i predsetnika Simovića kao i ogromno većine Srba, Hrvata i Slovenaca, da saraduju na ostvarenju boljeg sveta, bolje Evrope i boljeg Balkana u punoj saglasnosti sa načelima koje je postavio predsetnik Rusvelt a koji su sveti narodu Sjedinjenih Država."

Pevačko izseljeničko društvo otpevalo je nakon toga nekoliko nacionalnih pesama. "Columbia Broadcast" prenela je na svim svojim stanicama sa Atlantika do Pacifika "from coast to coast program" ove velike manifestacije američke demokratije za slobodu i nezavisnost Jugoslavije.

I u svim ostalim varošima gde žive naši ljudi održano su svečane proslave. "Nikad naš izseljeni narod nije sa toliko osećaja povesanosti i simpatije proslavio jugoslovenski dan slobode kao današnji," javljala je jedna depeša iz Vašingtona na dan 6. septembra.

Pored učestvovanja u svečanim proslavama, naši izseljenici pokazali su svoja patriotska osećanja i timo što su svome mladom Vladaru uputili veliki broj toplih telegrama. Da navedemo samo neke od onih koji su nam prišli:

"U ime kolonije i svoje podnosim najiskrenija čestitanja Vašem Veličanstvu sa željama za dugo i srećno vladanje u oslobođenoj i povećanoj Jugoslaviji. U borbi za nezavisnost i jedinstvu jugoslovenski izseljenici u Brazilju stoje verno i nepokolebljivo uz Vaše Veličanstvo"—Franjo Cvjetičić, Kraljevski Poslanik.

"U ime svoje, oslobila i jugoslovenskih naseljena Čile, Peru i Bolivije posle održanog svečanog blagodarjenja i velebnog prijema u Poslanstvu podnosim izraze čestitanja, vernosti kao i želja za zdravlje i sreću Njegovog Veličanstva Kralja i Kraljevskog Doma"—Kolobratović.

"Prilikom Vašeg rođendana punoletstva želimo najbolje dobro naše Jugoslavije"—Jugoslovenska kolonija Potosi.

"Jugosloveni provincije Magallanes Čile upućuju svome Kralju najiskrenije čestitke čvrsto uvereni u ponovnu obnovu veće i srećnije Jugoslavije. Živio Kralj Petar II"—Marušić, potpredsednik.

"Prilikom Vašeg rođendana srdačno čestitamo želju sreću i slobodu našoj miloj Jugoslaviji"—Ograuak Suarez (Bolivija).

"U danima teškog iskušenja Hrvati Beljačke stranke Slovenci i Srbi i svi ostali Jugosloveni sa Španje, Brazil k rođendanu Kralja Petra II Karadjordjevića izražavaju Veličanstvu i Kraljevskom Domu i Jugoslaviji oštraje nepokolebljive podaničke vernosti. Živio Kralj"—Predstavnik Španje.

"Povodom rođendana Nj. Vel. Kralja Petra II izvalite biti tomač naših najzabačenijih želja za sreću, zdravlje i bolju budućnost Njegovog Veličanstva."

Neka budu svi ti dani Njegov i mila nam Otadžbino! Neka bi ljudi Njegov rođendan bio proslavljen u krugu Njegovog oslobođenog naroda u velikoj i slobodnoj Jugoslaviji!

Neka živi Nj. Vel. Kralj Petar II!
Neka živi Velika i Slobodna Jugoslavija!
Uvek spremni u dubokoj odanosti.

Jugosloveni u Milionu (Cumberland)

Svi najveći američki istovni posvetili su 6. septembra našoj zemlji vesno toplu i opširne člank. Mnoge američke radio stanice takođe su sa svojim svečanom jugoslovenskim emisijama učestvovali u proslavi Jugoslovenskog dana slobode i njenog najvećeg simbola—Nj. Vel. Kralja Petra II.

Amerika i naši američki izseljenici bili su toga dana u duhu sa nama. U okviru celokupne proslave tog velikog dana ta činjenica označila je naše ude i njacala našu veru.

On resuming the regular publication of the Official Gazette of the Kingdom of Yugoslavia, the Editor feels bound to express his gratitude for the hospitality received in London and for the willingness to assist him shown by the British Government officials everywhere. Thanks to that hospitality and help our Gazette will be in a position to fulfil its important tasks.

It is most symbolical that it is in the capital of Britain that the war publication of our Gazette is resumed. The population of London have been savagely attacked from the air; her beautiful streets considerably damaged by the enemy. But thus London has become the centre of the fight for freedom of the whole of Europe and all progressive mankind; and the British people, by their indomitable fighting spirit, have destroyed the legend of the invincibility of the German armies and the Luftwaffe. London has thus become unique as the place where all the efforts of freedom-loving peoples concentrate in the present gigantic fight for the great ideals of freedom and democracy. Today London is no more only the capital of the British Empire, but the capital of Europe as well; representing on a reduced scale the free and progressive Europe of the future. The fate of the whole world is bound to that of London. Her to-day's role is significantly one of importance for the further development of the world's civilization. By their determination not to yield before the enemy and by their willingness to undergo any suffering and sacrifice, even to die for freedom, the British Commonwealth of Nations and their immortal capital city stand to-day supreme in their human glory.

Our Gazette will proudly denote in its war numbers the name of heroic London as its place of issue, and it will likewise defend with enthusiasm the great and just cause of Yugoslavia and work for the victory of the ideals of freedom and democracy so cherished by both the British and our nation.

Oduševljajući stalno izlaženje našeg lista, uredništvo Službenih Novina Kraljevine Jugoslavije ne može propustiti a da ne izrazi zahvalnost na gostoprimstvu ukazanom u Londonu i na predusretljivosti zvaničnih britanskih faktora. Blagodarim tome gostoprimstvu i toj predusretljivosti, naš će list moći ispuniti u Londonu svoje važne zadatke koji ga obsekuju.

Vesno je simbolično da se ratna izdanje našeg lista obnavlja baš u britanskoj prestolnici. Njena stvarništvo bilo je divljački ubijano iz vazduha od neprijatelja, njene su ulice dosta oštećene. Ali je zato London postao centar borbe za slobodu cele Evrope i svog naprednog čovečanstva, a engleski je narod svojim nepokolebljivom borbenošću napisao legendu u nepobedivosti nemačkih armija i nemačkog vazduhoplovstva. Tako je London postao jedino mesto gde se danas održuju svi napori slobodarskih naroda u sadašnjoj gigantskoj borbi za velike ideale slobode i demokratije. Zato London nije danas više samo prestolnica Britanskog carstva, već evropska prestolnica: on danas pruža u malome sliku buduće slobodne i napredne Evrope. Za London je vesno i sudbina celog sveta; njegove današnje uloge od značaja za dalju istoriju celokupne civilizacije. Svojom rešenošću da ne poklekn pred neprijateljem i svojom spremnošću za sve patnje i zrtve, pa i za smel zared slobode, britanski narod i njihova prestolnica nalaze se danas na vrhuncu svoje čovečanske slave.

Naš list će se ponosno izjašnjavati na svojim ratnim brojevima da se štampa u herojskom Londonu, kao što će se sa oduševljenjem odazvati na veliku i pravdu stvar Jugoslavije i sa pobudom ideala slobode i demokratije, svim drugim Britancima i našim narodu.

PACENIČKOM NARODU U POROBLJENOJ OTADZBINI

GOVORI ČLANOVA KRALJEVSKE VLADE UPUCENI SVIMA SRBIMA, HRVATIMA I SLOVENCIMA, NAJPRE ONIMA KOJI SE BORE I PATE U MRSKOM ROPSTVU.

Hoćemo slobodnu Hrvatsku u zajednici sa Srbima i Slovencima.

Govor potpredsjednika Kralj. vlade g. Dr. Jurja Krnjevića održan na londonskom radiu 14 kolovoza tek. godine

Kao glavni predstavnik hrvatskoga naroda u inozemstvu i u vladi kraljevine Jugoslavije obraćam se na prvi puta iz Londona u prvom redu hrvatskom narodu, a uz to i braći Srbima i Slovencima slijedećim riječima:

Jedna je od temeljnih značajka hrvatskoga naroda, da ne vjeruje u grubu silu i nasilje. U hrvatsku je dušu duboko usadjeno uvjerenje, da se silom ne da ništa ni solidno ni trajno postići. Zato nije slučajno, da je kod Hrvata jedna od najobljubljenijih poslovića ona, koja veli, da je svaka sila za vremena.

Nitko nije tako dobro poznao dušu hrvatskoga naroda kao Stjepan Radić. U tom je tajna njegovog uspjeha. Kada je on u temelje programa Hrvatske Seljačke Stranke stavio načelo odbijanja surove sile i nasilja kao sretstva političke borbe—govorio je iz duše milijuna hrvatskog naroda. To je u ostalom jedan od razloga, da je hrvatski narod ogromnom većinom, možemo reći gotovo jednoglasno, na svim izborima od godine 1920 do danas odobrio taj program.

Narodu koji nosi takav osjećaj u svom sreću, koji ga je postavio u temelje svoga političkoga programa i koji je za taj program izdržao teške kušnje i patnje, takovom se narodu nije bilo teško snaći u današnjim vremenima. Posljednjih je godina naš dio Europe bio preplavljen propagatorima raznih novih političkih i socijalnih ideologija, od kojih svaka predviđa bezobzirnu upotrebu sile za postizavanje političkih ciljeva. S jedne strane su to bili agenti fašizma i hitlerizma a s druge strane agenti komunizma. I ako je i jedna i druga propaganda vodjena vrlo vješto i ustrajno, hrvatski je narod u svojoj velikoj većini odbio i jedne i druge, i ostao vjeran samome sebi i načelima seljačke demokracije. Taj mu je izbor bio u toliko laganiji, što mu je vlastito političko iskustvo pružalo praktičan dokaz, da u borbi između svjestnoga i na demokratskim načelima organiziranoga naroda s jedne strane, i nasilne vladavine s druge strane, mora narod pobijediti i postići tajne rezultate.

Još je dvoje pomoglo hrvatskom narodu, da je mogao stvoriti brzu odluku: 1/. Hrvatski narod ne vjeruje, da se diktatorskom vladavinom može isto dobro za narod uraditi i 2/. Talijanski i njemački imperijalizam su uvijek bili neprijatelji hrvatskog naroda.

Zato čim je došlo do sadašnjega rata hrvatski je narod bio na čistu: 1/ da ni s hrvatskoga, ni s općeljudskoga stanovništva ne bi bilo dobro, da pobijede Hitler i Mussolini i 2/ da će ta dvojica morati podležiti u borbi s prvim demokracijama svijeta, s Engleskom i sa Sjedinjenim Državama Amerike. Već u početku sukoba, dok se još vodila borba samo na diplomatskom polju, naše su simpatije bile na strani Engleza, i mi smo to otvoreno ispovijedali. Sam rat i zaposjednuće naše domovine po neprijatelju samo su još pojačali našu odluku, da nam je u ovom povjesnom času mjesto samo na strani velikih demokracija.

Proglašenje tako zvane "Nezavisne hrvatske države" nije na tome ništa promijenilo. Prije svega nije to ni sjena nezavisne države. Dovoljno je pročitati tekst onih sramotnih ugovora, što ih je Pavelić potpisao u Rimu, kada je neovlašteno ponudio krunu talijanskom kralju, da se vidi, u kolikoj je mjeri ta jedna nezavisna država politički, vojnički i gospodarski rob fašističke Italije. A što je sa Dalmacijom? Može li ikoli pošten Hrvat zamisliti Hrvatsku bez Dalmacije? Može li pošten Hrvat staviti potpis na akt, koji veli da ta kolijevka hrvatske države pripada Italiji? Tko pošten u hrvatskom narodu može pristati, da Marulićev Split, Berislavićev Trogir i Krešimirov Šibenik postanu sastavni dio teritorija kraljevine Italije i dijele sudbinu razapete Istre? Skupo su Pavelić i njegova družba platili gostoprimstvo Mussolinijevo. Sve što su dobili za uzvrat jeste to, da žare i pale po Hrvatskoj.

Ali ni to nije išlo tako jednostavno, kako bi to oni htjeli prikazati. Hitlerova riječ bila je odlučna, a on je prihvatio Pavelića tek onda, kad mu ni jedan drugi plan nije uspio. Preporučam svakom Hrvat, neka nabavi njemačku "bijelu knjigu" o ratu s Jugoslavijom i Grčkom, pa će vidjeti, da su Hitler i Göring i te kako htjeli prijateljevati s Jugoslavijom i sa Srbima. Hitler je godinama isticao, da su opstanak i napredak Jugoslavije u interesu Njemačke. Srbi su mu sve to vrijeme bili "hrabri i viteški narod", a udario je na Jugoslaviju tek onda, kad je vidio, da mu ona nikako ne će na lijepak. Kad je pak vojnički zaposjeo Jugoslaviju, obratio se na vođu hrvatskoga naroda, Dr. Mačka s ponudom da bi on pod njemačkim i talijanskim tutorstvom postao pašom Hrvatske. Ali Dr. Maček je pravi čovjek, i odlučno je to odbio, ma da je bio svjestan posljedica, koje ga radi toga čekaju. Tom se prilikom on ponovno pokazao dostojnim narodnim vodjom, jer radije trpi progone i izlaže svoj život nego li da bude tuđinski izmećar. Tek poslije, kada ni Beograd ni Dr. Maček nisu htjeli u službu nacizma i fašizma, povjerenje je Paveliću, koji je pristao na sve što su od njega tražili, da kazni neposlušnu seljačku Hrvatsku i neposlušne Srbe, a naravno i Židove.

Što Pavelić danas radi u Hrvatskoj sa svojom družbom, to je ne samo skrajnji cinizam i barbarstvo nego i niz zločina najgore vrsti. Nema veće bezstidnosti nego progoniti tobože u ime Hrvatske ogromnu većinu hrvatskoga naroda. Samo u Kerestincu je internirano preko 2.000 prvaka Hrvatske Seljačke Stranke, od kojih je 180 strijeljano. To i stotine drugih nedjela ne samo da nije slomilo duh hrvatskoga naroda, nego ga je još pojačalo, u uvjerenju, da mu je jedino ispravan onaj put, koji nam je pokazao Stjepan Radić, a kojim nas sada vodi Dr. Maček. Hrvatski narod danas sa svojom poznatom otpornošću i izdržljivošću lomi i ruši nametnutu silu i priprema svoju bolju budućnost.

S nedjelima, što ih ta izdajnička družba vrši nad Srbima, hrvatski narod nema ništa zajedničkoga. Narod u domovini ne može radi bezprimjernoga terora

otvoreno dići svoga glasa. Zato to činim ja kao glavni predstavnik hrvatskoga naroda u inozemstvu i odayle, iz slobodnoga Londona, najodlučnije protestiram, što se takovo nešto čini tobože u interesu hrvatske narodne stvari. Takovi su zločini tuđi hrvatskomu narodnomu karakteru, i najveću bi pogrešku učinio onaj, koji bi poistovjetovao hrvatski narod s nedjelima šačice pokvarenih hrvatskih polu inteligentata. Mi Hrvati imademo u temeljima svoga političkoga programa čovječnost, što znači: svakoga prosudjujemo prema tome, koliko je čovjek, bez obzira na njegovu vjeru i narodnost. To smo mi načelo provodili u praksi i postigli divne rezultate. Radi takovoga našega držanja većina je narodnih manjina u Hrvatskoj suradnjivala s nama, a i sa srpskim narodom smo se uvijek trudili da budemo u slozi gdje god živimo pomiješano.

I mi smo Hrvati imali teških dana, mjeseci i godina, u kojima se Hrvatsko bezobzirno gonilo i prijetilo mu se iztrebljenjem. Hiljade Hrvata je bilo neudžno bačeno u zatvore i tamnice i mučeno. Na stotine profesora, sudaca i ostalih činovnika, hranitalja obitelji, je bilo radi Hrvatsva otjerano iz službe. Tako je u jednom kratkom vremenskom razmaku u Bosni odušteno iz državne službe najveći dio Hrvata činovnika. Mi nismo nikada za to bacali krivnju na srpski narod. Znali smo točno razlikovati između pojedinaca i grupa izopačenih inteligentata s jedne strane, a srpskog naroda s druge. Čak i u tim časovima smo mi suradnjivali sa srpskim političkim strankama, najprije sa Srbima samostalno demokratske stranke, a onda i sa demokratskim strankama Srbije. Ma da smo strahovito mnogo trpjeli, nismo nikako htjeli dopustiti, da se za naše patnje proglasi odgovornim srpski narod, i da se uslijed toga stvori najprije moralni a zatim i politički ponor između Srba i Hrvata. Ja poznajem srpski narod kao politički školovan i siguran sam da će sada, kada ga šačica hrvatskih izdajica progoni, točno praviti razliku između tih neljudi i hrvatskog naroda, koji i sam trpi—i prema tome udesiti svoje držanje. Kod toga treba misliti i na ovo: zajednički naši neprijatelji, fašistička Italija i hitlerova Njemačka, podstrekuju svoje janjičare, da bi stvorili nepremostiv jaz između Srba i Hrvata i učinili nemogućim njihov zajednički život. Tuđinci hoće time smrtonosno pogoditi Jugoslaviju i onemogućiti njezinu obnovu. Zato ne nasjedajmo neprijatelju!

Hrvatski narod hoće Hrvatsku, hoće slobodnu Hrvatsku, ali ju hoće u zajednici sa Srbima i Slovencima unutar slobodne Jugoslavije, u kojoj će biti osigurana sloboda i napredak jednako i Srbima i Hrvatima i Slovencima i svakomu drugomu koji bude u njoj, bez razlike vjere i narodnosti, u koliko bude čovjek i bude poštivao grudu koja ga hrani.

Da ćemo si osigurati bolju narodnu budućnost, za to nam je jamstvo prije svega u našoj političkoj zrelosti. Prošlo i sadašnje iskustvo mnogo će nam kod toga pomoći i Hrvatima i Srbima i Slovencima. Jamstvo nam je i u našim velikim saveznicima, kod kojih su neslomivo čvrsti temelji vladavini pravde i slobode i koji su neopozivo odlučili pomoći sa svim svojim ogromnim snagama, da se na istim načelima stvori novi poredak na Europskom kopnu. Koliko ja poznam njihovu snagu, to oni će biti kaodri provesti. Svakomu europskom narodu biti će u toliko bolje, u koliko bude spremniji za suradnju na tom poslu i u koliko više pridonese za postignuće prvoga cilja u ovom ratu, a to je pobjeda nad hitlerizmom i fašizmom.

SRPSKI NAROD U SADAŠNJOJ SVETSKOJ KRIZI

Govor potpredsjednika Kralj. vlade, g. Slobodana Jovanovića, održan na londonskom radiu 22 avgusta tek. godine

Danas zacelo ne ma Srbina koji ne oseća da Srpski narod preživljuje nesamo najteže, nego i najsudbonosnije časove svoje istorije. Od ishoda sadašnjeg rata zavisi da li će Srbi i dalje živeti kao slobodan narod. Od kako su početkom prošloga veka pod Karađorđem i Milošem Srbi počeli borbu za oslobođenje, oni je, tako reći, nisu više ni prekidali. Čim bi izvojevali kakav uspeh, nastajala bi ubrzo nova, obično još teža borba, u kojoj su novim naporima i novim žrtvama imali da postignuti uspeh utvrde. U tome beskrajanom nizu borbi danjaanja je borba, verovatno, konačna, ali stoga je baš i opasna. Od njenoga ishoda zavisi, dali ćemo zadržati ono što smo kroz sto četrdeset godina borbe izvojevali, ili ćemo sve to izgubiti. Ove velike muke i kušanja na koje nas je tok istorije stavio, ne treba da nas obeshrabre. Ništa veliko ne stvara se brzo i lako, i neka bi Bog dao da sve ove naše neprekidne borbe budu samo znak da naš narod čeka velika i slavna budućnost.

U današnjem ratu težnja Srpskog naroda za slobodom obelodanila se može biti jasnije nego ikada. Mi smo mogli izbeći rat da smo samo pristali da nas sile osovine prvo zaokruže, pa da onda dovedu u potčinjenost prema sebi. Bez sumnje kod nas je bilo pojedinih političara koji su bili gotovi na ovo žrtvovanje slobode u interesu mira, ali sam narod nije na to pristajao. On je bio uveren da nema te stvari na svetu radi koje bi valjalo žrtvovati slobodu. Otpor koji su Srbi učinili Silama osovine, došao je poglavito stoga što su ga te Sile povredile u njegovoj najvećoj osetljivosti,—u njegovoj ljubavi za slobodom. Radi odbrane svoje krvavo stečene slobode Srbi nisu prezali ni od čega, i primili su borbu čak i sa jednim tako nesavrjenim jačim protivnikom, kao što je bila Nemačka Carevina.

Za današnji rat rečeno je da je u isti mah i rat

mašina, i rat ideja. U ratu mašina srpski narod marao je podležiti, ali u ratu ideja on jamačno neće podležiti. U ratu ideja pobjeđuju onaj koji u oduševljenju za svoje ideale može duže da istraje. Srbi su do sada u toliko prilika pokazali da nema te sile koja je u stanju da im iz srca istrigne ljubav slobode. Ta ljubav ima kod njih sav značaj i svu snagu jedne vere,—vere koja se kao jedan večni oganj održava i usred najcrnje nesreće, koja im i onda svetli nadom,—i pokazuje put kojim valja ići. Tom verom bio je nadahnut i naš mladi Kralj, kad je sa svojom vladom izišao iz zemlje da produži sa neprijateljem borbu koja se više u samoj zemlji nije dala voditi. Tom verom nadahnut je i sav naš narod u zauzetim krajevima. Genjen do istrebljenja kako od starih dušmana, tako i od lažnih saveznika i nevernih prijatelja, Srpski narod ne odriče se svojih ideala, veruje i dalje u pravednost svoje stvari, i nada se da će posle svih ovih patnji i stradanja opet granuti sunce slobode. Trenutno Srbi su mogli biti pobedjeni na bojnem polju, ali posle ratnog neuspaha, nije se desila ona mnogo strašnija kapitulacija, koja znači samoubistvo jednog naroda.

U ovako velikim istoriskim krizama, kao što je ova sadašnja, mala politička mudrovanja ne vrede. Tu svaki narod treba da sluša glas svoje savesti,—glas svog istorijom izgrađenog karaktera. Današnji Srbi mogu biti sigurni, da se nisu ogrešili o uspomenu svojih predaka i da nisu osramotili svoje srpsko ime, kada su se u ovoj svetskoj krizi oduprli zavojevačkim planovima Sile osovine. Oni su uradili isto ono što bi u toj prilici uradili i njihovi pretci koji se nisu urtezali da prime borbu sa Otomaskim Carstvom i Habzburškom monarhijom.

Odupirajući se Silama osovine, Srbi su se našli na istoj strani na kojoj gotovo svi ostali slovenski narodi,—na

ime Česi, Poljaci, Rusi. Srbi su navek imali osećanje slovenske solidarnosti, i Jugoslavija, zajednička država Srba, Hrvata i Slovenaca, jeste lep primer kako se između ograna velikog slovenskog stabla može i pored njihovih međusobnih razlika, ostvariti državno jedinstvo. U ovom trenutku, kada se otvorila ovaka krvava borba između Germanstva i Slovenstva, za svakoga mera biti jasno, da ni za Srpstvo ne bi bilo života, ako bi Slovenstvo podleglo u borbi s Germanstvom.

Kao god što su se našli na istoj strani s Slovenima, tako su se Srbi našli na istoj strani i sa zapadnim Demokratijama. Srbi su se i dosada u ovom političkom razvrtku rukovodili demokratskim načelima. Istina, poslednjih dvadeset godina, kada su se antidemokratski režimi širili po celoj Evropi kao zaraza, oni su prodrli i u Jugoslaviju, ali kako su oni malo odgovarali duhu srpskoga naroda, pokazalo se 27 marta, kada je jedan antidemokratski režim oboren pobunom Srba. Ali, baš i da srpski narod nije tako naklonjen demokratiji, on bi ovoga puta morao biti na strani zapadnih demokratija. One obećavaju da će u slučaju svoje pobeđe uneti u međunarodne odnose više pravde i slobode, a srpski narod, kao i svi narodi koji nisu veliki i silni, može samo u takvom međunarodnom poretku nalaziti jemstva za sebe.

Sadašnji rat je na prvi pogled težak udar Jugoslaviji. On ju je rasparčao između Nemačke i njenih Skutonoša Italijana, Mađjara i Bugara. Ipak možemo se nadati da će to zlo doneti sobom i jedno dobro. I SRBI, I HRVATI I SLOVENCIMA mogli su se sada na očigledan način uveriti, da samo u njihovoj slozi leži spas, i da van Jugoslavije nema za njih slobodna života. Prema tome dopuštena je nada da će baš iz sadašnjeg rata Jugoslovska državna ideja izaići prekaljena i ojačala.

Srpska sloboda u obnovljenoj Jugoslaviji, učvršćena slovenskom solidarnošću i ujedinjena međunarodnom pravdom, to je onaj uzvišeni cilj, za koje se bore i stradaju i oni Srbi koji se nalaze van zemlje odvojeni od svojih porodica i ognjišta, i oni Srbi koji su ostali u zemlji pod tuđinskim gospodarstvom i tlačanjem. Neka bi i jednima i drugima služilo za utehu i ohrabrenje to, što je taj cilj za koje se bore i stradaju, doista vredan najvećih žrtava.

UJEDINJENA SLOVENAČKA U PROŠIRENOJ I NOVOUREDJENOJ JUGOSLAVIJI

Govor potpredsjednika Kralj. vlade, g. Miha Kreka, održan 6. Jula tek. godine na londonskom radiu

Kada mi se prvi put ukazala prilika da uživam gostoprinstvo ove zemlje, kao i Londonske radio stanice, pre svega želim da toplo pozdravim ceo slovenački narod. Ali, daleko bih lakše plakao, no upućivao pozdrave. Svaka suza bolje pokazuje naše današnje raspoloženje i teške prilike u kojima se nalazimo, no što to mogu reći bilo kakve reči. Mi Slovenci postali smo danas rajetin ugnjetaveć, koga Hitler tera iz sopstvenog doma. Drugih nikakvih vesti nemam neposredno iz Domovine. Nemci i Italijani tako su prekrili slovenačke granice, da su morali hermetički zatvoriti Sloveniju i odvojiti od čitavog ostalog sveta, da glas protesta ne bi mogao da dopre do onih što su još slobodni.

No čak i ono što saznajem posrednim putem, pruža dovoljno strašnu sliku. Nemci streljaju i zatvaraju, dok Mađjari Slovence veštaju. Nemci teraju iz Slovenačke zemlje slovenački narod i prevoze ga teretnim vozovima, kao stoku, na jug, u srpske krajeve. Nemci progone sada u Nemačku deset hiljada slovenačkih emigranata, gde će morati da ostanu na prinudnom radu. Niko ne zna šta se sada tamo sa njima dešava. Nemci su za nekoliko nedelja uništili čitav kulturni život širom cele Slovenije.

Zločini koje Nemci vrše nad našim slovenačkim čovekom, do neba vapiju za osvetom. Hitler udara žig najveće sramote na čelo čitavog nemačkog naroda. Golgota i bol Slovenaca neizmeran je.

Ovakav je moj utisak o stanju u Sloveniji. Ovom našom bijenom i iskrvavljenom narodu nije moguće reći u znak pozdrava ništa lepšega i toplijega od reči pokojnog dr. Korošca: "Dižite glave, Vaše vaskresenje približuje se." Pozdravio bih vas i rečima Evangelista u savremenom našem duhu: "Vi svi koji ste seme iskrvavljenog naroda, mislite samo jedno: kako ćete sve svoje snage posvetiti spasu Slovenačkog naroda i obnovljenju jugoslovenske države, te radite za njen procvat i blagostanje."

Prva naša misao neka ide našim mučenicima. Setimo se odmah potom naših boraca. Vi Slovenci u iseljeništvu, naročito vi koji se nalazite u Americi, dobro ste razumeli da je po slomu Otadžbine na vas palo breme odgovornosti. Recite zato svoju reč. Narodni

odbor svih slovenačkih organizacija u Severno-američkim ujedinjenim državama, neka zna da je pokojni ministar dr. Kulovec primio pozdrav ovog odbora i da je odobrio rad koji je Odbor preduzeo. Zato sada svi mi Slovenci, bez izuzetka, složno i odlučno, moramo zauzeti isto gledište, isti program i isti cilj u svim svojim naporima. Ovaj cilj jeste—Ujedinjena Slovenija, u proširenoj i novouredjenoj Jugoslaviji.

Hoćemo Ujedinjenu Slovenačku! Svi slovenački krajevi, svi Slovenci, neka budu udruženi u jednoj zajedničkoj domovini, koja nam je data od Boga i u kojoj živimo hiljadu i dve stotine godina. Od Jadranskog mora, Soče i Veneških brda, preko Drave i Mure mora se prostirati nova Slovenija, onakva kakvu su pre stotinu godina tražili naši slovenački narodni predstavnici, i za koju je narod stotinama godina svoju krv lio.

Sa Srbima i Hrvatima hoćemo zajedničku i moćnu jugoslovensku državu!

U ovim strahovitim bolovima koje zadaje neprijatelj svim trim našim narodima i svakom od njih pojedinačno, tek sada osećamo kakvu je blagodat predstavljala narodna jugoslovenska država i koliko smo protivu nje grešili. Sada se svi kajemo i ispaštamo. Slovenci, svi smo u ropstvu. Hrvati su izgubili svoju dragu Dalmaciju i u takozvanoj svojoj slobodnoj državi, stranac im je gospodar, a doma i hrvatski sluga samo je Musolinijev pandur. Srpska zemlja podeljena je tako da je izgubila gotovo svoje dve trećine—nešto su otieli Italijani preko svoje nove Crne Gore, nešto preko Albanije, a nešto neposredno, a drugo su otieli Bugari. A sam mali ostatak Srbije iz doba knezevine u prošlom veku, ima sada naročitu nemačku vojničku upravu, koja strelja za svakog Nemca stotinu Srba.

Dvadeset godina svadjali smo se ozbiljno i neozbiljno oko ravnopravnosti. Sada smo svi, Srbi, Hrvati i Slovenci izjednačeni u nesreći, poniženju i patnjama. Zajedničko ispaštanje neka dovede do zajedničkog vaskrsa i novog života jugoslovenske narodne zajednice, koja će naći u novo-uredjenoj srednjoj Evropi i Balkanu svoje odlično mesto. To joj mesto pripada s obzirom na žrtve koje je podnela u borbi za ideale narodne i državne slobode i demokratije.

Slovenačko narodno vodstvo već u mesecu maju sa svog ondašnjeg sedišta na Bliskom Istoku uputilo je poziv svim slovenačkim organizacijama i pojedincima da svi udružimo svoje sile u radu za Oslobođenje. Vodstvo je takodje odmah naročito izradilo naše zahteve u pogledu oslobođenja do sada neoslobođenja braće u Julskoj krajini, Koruškoj i Prekomurju. Pret-dnik kraljevske vlade g. General Simović u svom prvom govoru iz Londonu odlučno je podvukao naše nacionalne aspiracije i vojne ciljeve, kao jednu od najznačajnijih tačaka u programu rada vlade Kraljevine Jugoslavije. Ne sme se više ponoviti 1918 godina, kada smo mi Slovenci, zbog lažljivih intriga bili raskomadani na tri dela, tako da su ugovori o miru iz 1918-19 godine bili najveća narodna nesreća za Slovence. Sporazumeli smo se mi u vodstvu, da zbog bolje podele rada ministar g. Franc Snoj i direktor Gabrovšek putuju u Ameriku, g. Kuhar i ja u London. Svaki će sporazumno raditi sa jugoslovenskim državnim nadležnima za oslobođenje svih Slovenaca, Srba i Hrvata. Nadam se da ćete uskoro čuti preko londonskog radija poznatog i omiljenog političkog komentatora ljubljanske radio stanice g. Lojza Kuhara, koji će nastaviti svoja zanimljiva politička predavanja, koja je morao prekinuti u Ljubljani. Odavde obavestavaćemo vas o razvoju događaja s posebnim osvrtom na Slovence i Jugoslaviju. Mojimo sve one koji mogu, da nam šalju svoje predloge i zahteve, kako bismo bili što bolje obavesteni o vašem raspoloženju i kako bismo bili u stanju da radimo u saglasnosti sa čitavim narodom.

Setimo se s naročitim poštovanjem uspomene pokoj-noga potpredsjednika ministra dr. Kulovca, koji je prvi u ovom ratu dao svoj život za našu slobodu. Molimo se bogu za njegovu dušu i za duše ostalih junaka, koji su pali na bojnopolju od Dravograda do Djevdjelje, i među kojim su mnoga časna imena slovenačkih oficira i vojnika. Sa zadovoljstvom možemo reći da su slovenački očevi i sinovi u najtežem času dali sve za svoju otadžbinu, izvršili u potpunosti dužnost prema državi i Kralju i da se tako sjajno pokazala naša narodna i državna svest.

Zahvalimo svima koji pomažu našu borbu za slobodu, naročito braći Srbima i Hrvatima, koji nesrećne slovenačke izbeglice i izgnane primaju bratski i lepo sa njima postupaju i dele sa njima poslednje zalozage svoga hleba. Naročita naša zahvalnost ide moćnoj Britanskoj Imperiji, koja uz pomoć Sjedinjenih američkih država, vodi rat za spas svega čovečanstva i svakog evropskog naroda pojedinačno.

Neka vam bog bude na pomoći!

ZA POBEDU DEMOKRATIJE I DOSTOJANSTVO ČOVEKA

Govor Ministra saobraćaja, g. Milana Grola, 1 septembra tek. godine

Ukoliko se rat žiri i njegova pustošenja bivaju veća, utoliko su na dnevnom redu više pitanja o ciljevima rata, o odgovornostima, o onome čime će se rat završiti.

Sile osovine, koje su se na rat davno spremale i koje su ga izazvale, zamišljala su sva ta pitanja kao prosta.

Pošto su u prvoj fazi rata lako pobedjivale narode koji se za rat nisu spremali, sile osovine u tim svojim prvim uspesima na bojnopolju gledale su već svoje diktate budućeg mira.

Nemačka ga je želela što pre.

Slom Francuske, kao najveće kontinentalne sile iza Nemačke, i izjašnjenje vlade u Višiju za tesnu saradnju sa Nemačkom u izgradnji nove Evrope—uvećalo je iluzije Sile osovine. Ne videći više pred sobom ni jednu suvozemnu vojsku u Evropi, Nemačka je pre godinu dana bila već otvorila kampanju za njenu novu Evropu. Sa izvođenjem toga nemačkog programa o organizaciji nove Evrope, prema izjavama vodja Rajha pre godinu dana, za Nemačku se rat imao smatrati kao svršen. I rečeno je da će Velika Britanija i Sjedinjene američke države, ako se s tako svršenim činom ne pomire, imati da računaju ne više samo sa Silama osovine nego sa ujedinjenom Evropom.

Izradjena je već bila čitava ekonomska osnova te nemačke Evrope. Odradjena su bila područja industrijska, područja agrarna, i samo pitanje novca. Agrarnim područjima, koja su imala da sirovinama snabdejavu industrijsku Nemačku, ostavljena su kao iluzija samostalnog života, njihova nacionalna moneta. Tim programom zavojevač je sebi projektovao utrojen profit: u monopolu industrije, u nametnutim cenama

(Nastavak sa str. 5)

pod teretom ugnjetavanja i koji, kao i Njegov narod, očekuju dan oslobođenja.

Retko je kada jedan kralj uzeo vlast u svoje ruke u spoljašnjim okolnostima koje su pomračile teškoćama i tegobama. Jer On i Njegova vlada su izgnanci iz svoje otadžbine. Njegov narod nalazi se pod svirepom upravom jednog nemilosrdnog neprijatelja. Ipak u sredini tame mi vidimo zračenje jedne velike svetlosti, svetlosti neugasivog duha. Kralj i Njegov narod, znajući sasvim dobro cenu, stavili su svoju čast ispred svoje sigurnosti. Na hvalisanje jednog neprijatelja koji se razmetao svojom materijalnom snagom, oni su dali odgovor starih rečima: "Šta će koristiti jednom narodu ako dobije i ceo svet, a izgubi svoju dušu?"—Njihova zemlja za sada može biti pokorena, ali njihova duša nije pokorena i neosvojiva je. Usprkos svih tegoba njihov Kralj može biti gord što je vođ te neosvojive duše.

Prva borba protiv nadmoćnog broja možda je bila kratka. Pri svemu tome, ona je bila dovoljno duga da oduzme neprijatelju i da pruži saveznicima mnogo dragocennog vremena. I ta borba još nije završena. Čak i sada u planinskim utvrdjenjima, vekovima staroj tvrdjavi srpske slobode, narod Crne Gore brani i održava svoju nezavisnost. U ostalim delovima Jugoslavije neprijatelj zna, i imaće sve više razloga da zna, da ne može stoniti

robi, i u odnosu vrednosti moneta. U jednoj tako oktroisanoj razmeni dobara nemačkoj marki svakako nije bila potrebna zlatna podloga.

Evropa je u tom planu bila u istini ujedinjena u ciframa. Izračunati su bili hektari žita, izbrojana grla stoke, tone ruda. Jedna je samo vrednost bila ispuštena u tome račun: onaj koji ore, seje i rudu iskopava.

Zaboravljen je čovek.

Medjutim, u vremenu planova o ujedinjenoj Evropi ta zanemarena vrednost, za ovu godinu dana, pokazivala se svakim danom više kao odlučujuća.

Francuska koja se zamišljala kao kamen temeljac u izgradnji te nove Evrope danas je za Nemačku samo jedna teška briga. Tri pomorske sile—Nemačka, Italija i Francuska—nemoćne su da uvezu jednu tonu robe iz prekomorskih zemalja. Ni iz ovih, ni iz krvavih ruskih polja, ni iz iscrpenih pokorenih zemalja, niko se neće hlebom nahraniti. Napredna i bogata Evropa, ujedinjena je danas samo bedom, strahom od zime i gladi i preteklim duševnim mukama: revolt nacionalni, socijalni i nikada do danas dublji revolt čovečanski izbezujuju u njoj nesretan svet.

Kako mogu gledati na svoje mesto u toj nemačkoj Evropi Česi i Poljaci? Kakva su osećanja u Norveškoj, Holandiji, Belgiji? Kakva su osećanja narodnih masa i u samoj Rumuniji, a kakva tek u Grčkoj i u našoj nesretnoj Jugoslaviji? Dok na jednoj strani besni divlji šovinizam Bugara i Mađjara, na drugoj gangsterski režim hrvatskih kvizlinga u službi paklenih amerova tudjinskih, sve čini da prokopa jaz između Srba i Hrvata. U Hrvatskoj besni bezvlašće, u Bosni

duh naroda. Jugoslovenski Kralj vratio se sa Božjom pomoći jednoj naciji čiji su se razni narodi očistili i ojačali u novom jedinstvu kroz ognjenu peć patnji. On i Njegov narod polažu svoju nadu u Boga. Božja vlast ostaje neuzdrmana, kao vlada istine, pravde i pravičnosti. On će sigurno u odredjeno vreme i na svoj način opravdati njihovo nadanje.

Neka oni budu ohrabreni time što nisu sami u njihovoj borbi. Ona je deo jedne žire i silnije borbe koja se vodi za sve narode potlačene tiranijom koja sada zamračuje svet i koja se vodi za sve najviše vrednosti ljudskog života. U toj borbi britanski narod ima čast da bude glavni šampion i on se je obavezao da nastavi borbu sve dotle dok sa Božjom pomoći ta tiranija ne bude srušena i svi narodi ne budu mogli da žive zajedno u slobodi i miru.

Zato, okupljeni ovde u prisustvu Svevišnjeg Boga, mi bi kazali narodu Jugoslavije: "Ne dozvolite da vaš duh i vaša nada budu slomljeni već se oslonite na Božju snagu do dana oslobođenja." A mladom Kralju prilikom preuzimanja Njegove velike odgovornosti mi ćemo reći sa punim srcima: "Imajući Boga uvek pred sobom, budi jak i hrabar. Ne plaši se niti se daj zastrašiti. Jer je Gospod Tvoj Bog sa Tobom kud god ideš."

gradjanski rat. Stotine hiljada Slovenaca iz Slovenije i stotine hiljada Srba iz Hrvatske progone se sa svojih ognjišta u druge krajeve da svojom bedom uvećaju bedu druge svoje nesrećne braće. Ruka koja to čini neće ujediniti Evropu, niti uzdići njen prosperitet.

Mesto milionskih cifara nove Evrope u blagostanju, tu se danas vide samo milioni nesrećnih ljudi.

Sudbina tog nesrećnog čoveka, koji nije u stanju da ishrani druge ni sebe sama—to je ono što je uzbuđilo i ujedinilo male narode u otporu, i daleko oko njih uzbuđilo čitavo čovečanstvo. Jer više i od pogaženih prava nacije, čitavo čovečanstvo se oseća ugroženo u samoj svojoj biti.

I jasno se vidi da u sukobu nisu politika i sistemi nego sama osnovna moralna gledanja na čoveka i njegova prava—čoveka koji hoće da živi slobodno, u svojim voljno organizovanim zajednicama, materijalno neeksploatisan, duševno neugneten nikakvom prinudom, i ne unižen u svome dostojanstvu čoveka.

A ako su se uzbudjena osećanja čovečanska i osećanja demokratije našla danas zajedno, to je stoga što jedna i druga izvire iz istog moralnog vrela koje je neprepušeno. I zato oni koji su pošli u borbu protiv demokratije u svetu zamenjujući njene prolazne sisteme sa njenim večnim principom, pošli su u stvari u borbu protiv čoveka.

Iz duše toga čoveka govorili su veliki vođe demokratije, Roosevelt i Churchill, koji su u temelj novoj Evropi postavili pre svega zadovoljenje nacionalnih, socijalnih i čovečanskih osećanja koja su danas tako teško povredjena. Samo taj program o novoj Evropi koji počinje čovekom kao prvom vrednošću, realan je.

Ako se Silama osovine pre godinu dana činilo da nemaju više prema sebi protivnika, danas ih jasno moraju videti. Dva velika, od kojih se ne zna koja ih teče pritiskuje: džinovska oprema demokratije za borbu, ili ta velika, duboka uzbuđena čovečanska savesti koja je svemoćna kao ruka Božja kad se obara na nepravdu. . . .

Zar je potrebno isticati utisak tog govora na prisutne i značaj njegove sadržine?

Na završetku blagodarenja doživismo u katedrali još jedan nezaboravan trenutak. Muzika granadira engleske kraljevske garde zasvirala je jugoslovensku, pa onda englesku himnu. Nakon tog svečanog trenutka, engleski i jugoslovenski Vladari, a za njima ostali članovi kraljevskih porodica, uputili su se ka izlazu kroz apalir najodabranijeg političkog i društvenog sveta Velike Britanije i ostalih zaveznčkih zemalja. Sveštenstvo je na izlazu iz crkve pozdravilo Vladare dok je masa sakupljenog sveta pred crkvom burno pozdravljala svoga Suverena i mladog Vladara u uniformi oficira jugoslovenske ratne mornarice.

Prošli su ti svećani dani. Ali uspomena na njih ostaće kao nešto najdragocenije u srcima svih Jugoslovena koji su imali sreću i čast da prisustvuju prvom i istorijskom sastanku svih saveznika, sastanku u čast Vladara Jugoslavije, Nj. Vel. Kralja Petar II.

GRGA ZLATOPER